

Research Paper

Thematic Analysis of the Demands of the Right to the City Between the Residents of the New City of Pardis

Nima Jafari¹ , Mahmoud Sharepour^{*2} , Yaghoob Foroutan²

¹ Ph.D. student, Department of Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

² Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

[10.22080/usfs.2024.27123.2433](https://doi.org/10.22080/usfs.2024.27123.2433)

Received:

May 14, 2024

Accepted:

September 13, 2024

Available online:

November 30, 2024

Keywords:

Right to the city, the new city of Pardis, urban independence, access to city services, easy transportation.

Abstract

Big new cities have been built around Tehran. This research follows the field study of the daily life of the residents of the new city of Pardis in the dimensions and components of the right to the city, and its main purpose is to express and analyze the main problems and demands of the residents of the new city of Pardis, which make life in this city difficult or has caused the dissatisfaction of the residents. The current research was carried out using a qualitative method, and 22 in-depth interviews were conducted with the residents of Pardis city using the purposeful sampling method. In the current research, Brown and Clark's (2006) thematic analysis method was used to code data and find themes and sought to understand and extract concepts and deficiencies of the rights to the city of the residents of the new city of Pardis. A total of eight main themes were identified for the overarching theme of the right to the city in the new campus city, which is supported by several sub-themes. These main themes include: 1. Difficult public transportation, 2. Poor performance of the architecture company in the new city of Pardis, 3. Cold interaction, 4. Low access to urban services, 5. Inequality, 6. Urban dependence on the mother city, 7. Density of complexes and empty houses, and 8. Daily migration of workers. The dependence of the new city of Pardis on the mother city of Tehran has caused the residents' right to the city to be divided with Tehran, and the lack of job opportunities and poor transportation are two very important determinants of the right to the city in Pardis, which have severely affected the other rights of the residents and has had the most significant impact on social interactions and has reduced the scope of monitoring neighbors.

Copyright © 2024 The Authors. Published by University of Mazandaran. This work is published as an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.

***Corresponding Author:** Mahmoud Sharepour

Address: Department of Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Tel: +989111127951

Email: Sharepour@umz.ac.ir

1. Introduction

The new city of Pardis has been growing around Tehran for less than half a century and has attracted the attention of the citizens of Tehran due to its favorable climate in the foothills of Damavand. Over time, this city has turned from a small place to meet the housing needs of Tehran into a big city whose population is growing rapidly, and its residents need urban services and proper citizenship rights. The goal of building new cities around Tehran is to provide cheap housing, along with job and service self-sufficiency, in such a way that they do not encourage daily commuting to the mother city. But the new cities of Tehran do not have enough independence in the field of job and service self-sufficiency and are always dependent on Tehran metropolis for the labor market and meeting the needs of residents. The research of Shokohi et al. showed that 48% of the residents of Andisheh city work in Tehran, and 55% of households go to Tehran to meet their needs. The majority of rural-urban migrants have moved to cities for economic reasons. The difference between the average rural income and the income in the growing cities is still a strong incentive to create a wave of rural migration to cities in the world's less developed countries. The right of new cities to the mother city and the right of immigrants, who are all invited to produce a new city, is very important and vital to the city, and the lack of access to civil, social, cultural, etc. rights of immigrants cause many problems in personal life.

The right to the city, in general, seeks to take back the control and care of the city and to use the benefits of the capital's urbanization. Today, the right to the city has become the subject of many social movements and legal reforms around the

world and is a civil and legal demand. The new town of Pardis is located in a mountainous region. This city includes two other parts, Bomhan and Jajrud. The population of this city is about 73,000 according to the general census of 2015, and its population growth rate has increased from 8% in 2010 to 11.3% in 2015; according to the announcement of Pardis New City Development Company, it has grown much more in the last five years. The city of Pardis has eleven phases or sections, each providing special features and conditions for the residents' lives, and phases 1 to 4 have more access to urban facilities such as parks, green spaces, and medical services. Proximity to Tehran (17 kilometers from Tehran), being at the foot of the Alborz mountains, increasing its communication routes with Tehran (the construction of the Tehran-Pardis freeway and the beginning of the construction of the Tehran-Pardis subway), the low price of housing compared to Tehran, and the extensive supply and construction of residential facilities have made the new city of Pardis a suitable city for immigrants who cannot buy and rent housing in Tehran.

2. Research Methodology

The current research was carried out using a qualitative method, and 22 semi-structured in-depth interviews were conducted with the residents of Pardis city, which were conducted in the residences and businesses of the residents in different phases of the city using the purposeful sampling method. The questions were very responsive and close to the residents' daily interactions. People's conversation was both a description of events in the social environment and an attempt to explain them. Verbal behavior includes the meaning of the social environment.

Although it is not unlikely that the statements are wrong or not accurate, the statements are the interpretation of people, and the evaluation or description of people is an important source for understanding that environment. In the current research, Brown and Clark's (2006) thematic analysis method was used to code the data and find themes, and it sought to understand and extract the concepts and shortcomings of the residents of the new city of Pardis. The same method was used to analyze the data. Content is an extended-phrase or sentence that specifies what a unit of data is about or what it means (Saldana, 2015: 266). Thematic analysis is a method to identify, analyze, and report patterns (themes) in data. A general guide through six stages of analysis can be provided for implementation. In this research, the themes intended for the comprehensive theme of the right to the city in the new city of Pardis were divided into two categories of main and secondary themes based on the importance and priority, and the main themes were based on the secondary themes, and a subset of the codes taken from the interviews was extracted and produced.

3. Research Findings

The main themes that were identified in the interviews with people, along with their supporting sub-themes, as well as parts of the residents' statements that were very important and constitute the components of the right to the city, were separated and analyzed from the interviews. A total of 8 main themes were identified for the overarching theme of the right to the city, which is supported by several sub-themes. These main themes include: 1. Difficult public transportation, 2. The poor performance of the architecture company in the new city of

Pardis, 3. Cold interaction, 4. Low access to urban services, 5. Inequality, 6. Urban dependence on the mother city, 7. Density of complexes and empty houses, and 8. Daily migration of workers. The sub-themes of each main theme are given in parentheses in front of the sentences, and at the end of the themes, the comprehensive theme table of the right to the city in the new campus city is given.

Most of the interviewees mentioned the weakness of public transportation in all kinds of ways, and it has had a great impact on the lives of the residents. It can be boldly said that the transportation and movement of people are the most important problems in the new city. In the following, the opinions of the interviewees are summarized. The mobility of people within the city of Pardis and between the phases is very difficult, and the public transportation within the city is very weak. This weakness also exists when commuting to Tehran, and it is a major concern for the residents. Having a personal vehicle is essential, and without it, one cannot move comfortably in the city (there is a strong need for a personal vehicle). Inside the residential phases and between the blocks, it is very difficult to get around, and considering that the campus streets are mostly steep, people have to bear the cost of car parking or snapping because there is no public transportation in most of the hours (imposed the cost of car insurance from Snap or agency). The cost of transportation for the workers is high; the campus is occupied by workers, and the monthly salary of the workers is low, which does not provide enough money for SNAP and the agency.

The architecture company of the new city of Pardis plays a very important role in

the construction and administration of the new city of Pardis, and its good and complete performance is one of the main rights of the residents of the new city of Pardis. An important problem that exists is the sharing and interference of some responsibilities, works, and urban services between the construction company and other departments such as the municipality, governorate, water and sewerage and electricity departments, etc., which confuses the residents and the responsible department to follow up. It makes matters unclear and causes a decrease in the quality of life of the residents and their work pass between the departments, and it causes the time-consuming handling of the problems and the waste of the residents' time (parallel departments, confused residents, erosive handling of requests).

The fact that most of the residents of the Pardis are employed in the city of Tehran has caused the campus to be filled at night with a lot of tired and exhausted people who leave the city in the morning and arrive from Tehran at night and are not in the mood, and this issue reduces the social interactions and desire to make demands from the campus (tired and exhausted employees and not in the mood to share the campus, lack of nightlife due to the fatigue of the employees in Tehran, division of rights between the city and the mother city, cold interaction due to employees' the fatigue from work and difficult commuting to Tehran, daily migration of residents).

The main and primary requirement for living in any place is access to basic urban services such as suitable housing, water, and electricity. According to the interviewee, we have a power outage at the peak of consumption in phase 8 (power outage), the Pardis does not have good

facilities (lack of desirable facilities on the campus), and Mehr housing phases such as 8 and 11 have low access to municipal services (low access of decentralized phases to municipal services).

There is discrimination and inequality between phases due to the fact that some phases are Mehr housing, and the amount of property and financial power determines the type of phase of residence. Phase 11 and Mehrabad are suitable for the residence of those who have less money and a weak financial situation; they are moving to decentralized phases of the campus other than phases 1 to 4 and have fewer facilities and accessibility.

The mother city of Tehran has given its identity to the new cities around it, and these cities are generally built to meet the housing needs of the surplus residents of Tehran. But now, this branch has become a big trunk, and the campus has become a separate city; the rights of its residents should be considered independent from Tehran, leading in practice due to the mediation of the role of jobs and the lack of sufficient and suitable jobs and urban facilities. With the quality and weakness of public transportation, this dependence has continued.

4. Conclusion

The situation of the right to the city in the new city of Pardis has special dimensions because the institution of Imran Shahr New Pardis is more effective than other institutions in the field of allocating the right to the city and attracting the participation of residents. On the other hand, most of the residents of the new cities are immigrants and have a history of living in the lower city, which has made the formation of demand groups and popular participation out of reach. Harvey asks whose rights have been violated in the city.

The answer to the current research is that the rights of residents of non-central phases and Mehr housing buildings have been lost more than the rest of the groups. Services and facilities such as parks, hospitals and markets are mostly concentrated in phases 1 to 4, and non-centralized phases, i.e. phases 11, 9, 5, and 8, are struggling with problems of lack of access. In the campus, due to the high slope of the streets, the problems of these phases are aggravated, and in phase 11, many building blocks are built side by side without space for residents to rest and relax on the slopes of the hills of the campus, due to the lack of taxi lines. Residents have to walk the difficult route between the residential unit and the supermarkets or bear the cost of parking their car, and this factor makes vulnerable groups stay at home. According to the economic status of the residents, social

interactions and urban mobility have decreased, and the non-central phases are mostly Mehr housing buildings; their residents have a weaker financial status, which has caused the presence of people on the streets of these phases to be less.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

علمی پژوهشی

تحلیل مضمون مطالبات حق به شهر ساکنان شهر جدید پردیس

نیما جعفری^۱ , محمود شارع پور^{۲*} , یعقوب فروتن^۲

^۱ دانشجوی دکتری گروه علوم اجتماعی - پژوهشگری، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران
^۲ استاد، گروه علوم اجتماعی - پژوهشگری، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

[10.22080/usfs.2024.27123.2433](https://doi.org/10.22080/usfs.2024.27123.2433)

چکیده

تهران تبدیل به آهنربایی شده است که غیر از آدم ها، شهرها را هم به سمت خود می کشاند و شاید به جای مهاجرت آدم ها، باید از مهاجرت شهرها صحبت کرد. شهرهای جدید بزرگی در اطراف تهران ساخته شده اند. این پژوهش در پی مطالعه میدانی زندگی روزمره ساکنان شهر جدید پردیس در ابعاد و مولفه های حق به شهر می باشد و هدف اصلی آن بیان و تحلیل مشکلات و مطالبات اصلی حق به شهر ساکنان شهر جدید پردیس می باشد که زندگی در این شهر را دشوار کرده است و یا موجب نارضایتی ساکنان شده است. پژوهش حاضر با روش کیفی اجرا شده است و تعداد ۲۲ مصاحبه عمیق با روش نمونه گیری هدفمند با ساکنان شهر پردیس صورت گرفته است و از روش تحلیل مضمون براون و کلارک (۲۰۰۶) برای کدگذاری داده ها و پیدا کردن مضامین استفاده شده است و به دنبال درک و استخراج مفاهیم و مطالبات حق به شهر ساکنان شهر جدید پردیس بوده است. در مجموع ۸ مضمون اصلی برای مضمون فراگیر حق به شهر در شهر جدید پردیس شناسایی شد که با تعدادی مضمون فرعی حمایت شده است. این مضمون های اصلی شامل: ۱. حمل و نقل عمومی دشوار ۲. عملکرد ضعیف شرکت عمران شهر جدید پردیس. ۳. تعامل سرد. ۴. دسترسی پایین به خدمات شهری. ۵. نابرابری. ۶. وابستگی شهری به مادرشهر. ۷. تراکم مجتمع ها و خانه های خالی. ۸. مهاجرت روزانه شاغلان، بوده است. وابستگی شهر جدید پردیس به مادرشهر تهران موجب تقسیم حق به شهر ساکنان با تهران شده و کمبود فرصت شغلی و حمل و نقل ضعیف، دو تعیین کننده بسیار مهم حق به شهر در پردیس می باشند که دیگر حقوق ساکنان را تحت تأثیر شدید قرار داده اند و بر تعاملات اجتماعی بیشترین تأثیر را داشته و زمینه نظارت همسایه ها را کمتر کرده است.

تاریخ دریافت:

۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش:

۲۳ شهریور ۱۴۰۳

تاریخ انتشار:

۱۰ آذر ۱۴۰۳

کلیدواژه ها:

حق به شهر، شهر جدید
پردیس، استقلال شهری،
دسترسی به خدمات شهری،
حمل و نقل آسان.

* نویسنده مسئول: محمد شارع پور

آدرس: استاد، گروه علوم اجتماعی - پژوهشگری، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
تلفن: ۰۹۱۱۱۲۷۹۵۱ ایمیل: m.sharepour@umz.ac.ir

۱ مقدمه

رشد جمعیت کلان شهرها و گران شدن هزینه زیست در آن ها، دولت را بر آن داشت در کنار شهرهای بزرگ، شهرهای جدیدی احداث کند که بازوهایی برای اسکان ساکنان کلان شهرهایی مانند تهران باشد. شهر جدید پردیس کمتر از نیم قرن است که در اطراف تهران شروع به رشد کرده و بخاطر آب و هوای مناسبی که در کوهپایه های دماوند دارد، مورد توجه شهروندان تهرانی قرار گرفته است. این شهر در طول زمان از مکان کوچکی برای برطرف کردن نیازهای اسکان تهران، تبدیل به شهر بزرگی شده است که جمعیت آن رشد شتابان دارد و ساکنان آن نیازمند خدمات شهری و حقوق شهروندی مناسب هستند. در دهه های اخیر، غیر از افزایش جمعیتی که در شهرهای بزرگ همجوار تهران، همچون، کرج و شهریار و مناطق کوچک اطراف این سه شهر رخ داده، با تولد و جذب شهرهای بزرگی در اطراف تهران روبرو بودیم. به گونه ای که شهرهای جدید^۱ خوارزمی، ایوانکی، پردیس، اندیشه، پرند و هشتگرد شهرهایی هستند که بطور مستقیم جذب قطب های این آهنربا شده اند. این شهرها در حال حاضر جمعیت زیادی را در خود جای داده اند. نسل اول شهرهای جدید ایران شامل رامشار، بینالود، گلبهار، پردیس، پرند، اندیشه، هشتگرد، سهند، امیرکبیر، مهاجران، بهارستان، فولادشهر، مجلسی، رامین، شیرین شهر، صدرا، عالیشهر و علوی می باشند و نسل دوم شهرهای جدید ایران شامل ایوانکی، خوارزمی، سنندج، حورا، سمنگان، مکران، تابناک، سیراف، پارس، تیس می باشد. «شهرهای جدید تهران در دسته ی شهرهای جدید اقماری هستند و هدف از ساخت این نوع شهرها، عرضه ی مسکن ارزان قیمت، همراه با خودکفایی شغلی و خدماتی است، به گونه ای که رفت و آمد روزانه به مادر شهر^۲ را تشویق نکنند؛ اما شهرهای جدید تهران، در زمینه ی خود کفایی شغلی

و خدماتی استقلال کافی را ندارند و همواره برای بازار کار و تأمین نیازهای ساکنان به کلان شهر تهران وابسته هستند» (شکوهی و دیگران، ۱۳۹۰). پژوهش شکوهی و دیگران (۱۳۹۰) نشان داد محل کار ۴۸ درصد ساکنان شهر اندیشه، تهران است و ۵۵ درصد خانوارها برای تأمین و برآوردن نیازهایشان به تهران می روند.

«استقرار درازمدت دولت مرکزی در تهران، ساختار سیاسی و اداری متمرکزی را در این شهر پایه ریزی کرده است که نتیجه آن زهکش کردن بخش وسیعی از جمعیت، فعالیت و امکانات به این محدوده جغرافیایی بوده است؛ به گونه ای که اغلب امکانات مدیریتی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، یا در تهران متمرکزند یا از تهران کنترل می شوند» (یاسوری و دیگران، ۱۳۹۴). اکثریت مهاجران روستایی-شهری به دلایل اقتصادی به شهرها نقل مکان کرده اند. تفاوت میان درآمد متوسط روستایی و درآمد در شهرهای در حال رشد همچنان انگیزه ای قوی در ایجاد موج مهاجرت روستاییان به شهرها در کشورهای کمتر توسعه یافته در جهان است. اگرچه عوامل غیر اقتصادی ممکن است تصمیم فرد برای مهاجرت را سریعتر کند، اما عدم توازن کلی شانس زندگی بین مناطق روستایی و شهری است که به نفع شهر است و حرکت عمومی را برای حرکت به مناطق شهری فراهم می کند (Flangan, 2010).

حق به شهر^۳ به دنبال مطالبه ی عدالت است؛ اما بیش از اینکه به مطالبه ی عدالت فردی بپردازد، مطالبه ی عدالت جمعی و اجتماعی را پیگیری می کند و از نظر حقوقی ماهیتی اجتماعی دارد. حق به شهر تنها مفهومی قانونی از حق داشتن منافع خاص نیست، بلکه یک حق در یک مفهوم سیاسی-اجتماعی است. این مفهوم همچنین به عنوان مجموعه ای از حقوق برای رسیدن به عدالت در سیستم قانونی موجود نیست بلکه مطالبه ی حقی است استوار بر یک

³. Right to the City

¹. New Towns

². Metropolis

(۱۷ کیلومتری تهران)، قرار داشتن در دامنه کوه های البرز، افزایش راه های ارتباطی آن با تهران (ساخت آزادراه تهران-پردیس و آغاز ساخت متروی تهران-پردیس)، قیمت پایین مسکن نسبت به تهران و عرضه و ساخت گسترده مجتمع های مسکونی، شهر جدید پردیس را شهری مناسب برای مهاجران ناتوان از خرید و اجاره مسکن در کلانشهر تهران کرده است. ویژگی اصلی قابل مشاهده در شهرهای جدید، اجرای پروژه های ساختمانی در اکثر نقاط شهر می باشد. نیروی کار ساختمانی در ایران، عمدتاً مردان جوان هستند که عمدتاً دچار مشکلات معیشتی و زیر خط فقر می باشند و کارگران ساختمانی در شهرهای جدید، جمعیت قابل ملاحظه ای دارند. به گونه ای که محیط عمومی و خیابان های اصلی این شهرها را مردانه کرده است. به عنوان مثال می توان به چهارراه ورودی شهر جدید صدرا اشاره کرد که خیابان اصلی این شهر بوده و همواره در تصرف کارگران ساختمانی مرد جوان می باشد که محیطی مستعد خشونت^۲ و درگیری فیزیکی و نامناسب برای زنان و کودکان را تولید کرده است و از طرفی یکی از اهداف تولید این شهرها، مکان دهی افرادی که توانایی خرید مسکن و سرپناه مناسب در شهر مادر همسایه را نداشتند بوده است و ناگزیر منجر به اجتماع جمع کثیری از افراد زیر خط فقر در این شهرها شده که با توجه به شرایط کنونی افول اقتصاد ایران، با بیکاری جوانان و افزایش جرایم و افزایش نارضایتی ها و بروز رفتارهای اعتراضی همراه بوده است.

بطور کلی این پژوهش در پی مطالعه میدانی زندگی روزمره ساکنان شهر جدید پردیس در ابعاد و مولفه های حق به شهر می باشد و هدف اصلی آن بیان و تحلیل مشکلات و مطالبات اصلی حق به شهر ساکنان شهر جدید پردیس می باشد که زندگی در این شهر را دشوار کرده است و یا موجب نارضایتی ساکنان شده است.

برنامه ی اخلاقی که به دنبال بازشناسی سیستمی بهتر است؛ سیستمی که در آن منافع بالقوه ی یک زندگی شهری، به طور کامل بالفعل میشود (Berner et al, 2012). حق شهرهای جدید به شهر مادر و حق مهاجرانی که همگی برای تولید شهری جدید دعوت شده اند، نسبت به شهر بسیار مهم و حیاتی است و عدم دسترسی به حقوق مدنی، اجتماعی، فرهنگی، حمل و نقل و... مهاجران، موجب بروز مشکلات فراوانی در زندگی شخصی و عمومی و ارتباط با دیگران برای ساکنان این شهرها شده است.

حق به شهر علاوه بر اینکه عضویت فعال شهری همراه با حقوق و تعهدات همگانی است شهر را مهم ترین لایه تصمیم سازی و سیاست گذاری معرفی می کند که با به رسمیت شناختن شهر به مثابه مکانی برای باز تولید روابط اجتماعی و قدرت، حق تملک فضا و حق مشارکت شهروندان را در شکل دهی به زندگی روزمره شهری مورد تاکید قرار می دهد و از این رو حق به شهر از بحث بر انگیز ترین مباحث شهری و یکی از ملزومات زندگی شهری به حساب می آید (زارع شاه آبادی و غلامی، ۱۳۹۸).

شهر جدید پردیس مرکز شهرستان پردیس و در ارتفاع ۱۷۰۰ تا ۲۱۰۰ متری از سطح دریا و دارای اقلیم سرد و خشک و در منطقه ای کوهستانی می باشد که این شهرستان شامل دو بخش دیگر، بومهن و جاجرود می باشد. جمعیت این شهر طبق سرشماری عمومی سال ۱۳۹۵ حدود ۷۳۰۰۰ نفر می باشد که نرخ رشد جمعیت آن از ۸ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۱۱٫۳ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است و طبق اعلام شرکت عمران شهر جدید پردیس^۱، در پنج سال اخیر رشد بسیار بیشتری داشته است و رقم بسیار بالاتری را برای شهرستان پردیس متصور هستند. شهر پردیس دارای یازده فاز یا بخش بوده که هر کدام ویژگی ها و شرایط خاصی برای زندگی ساکنان فراهم ساخته است و فازهای ۱ تا ۴ دسترسی بیشتری به امکانات شهری مثل پارک و فضای سبز و خدمات درمانی دارند. نزدیکی به تهران

^۲. Violence

^۱. <https://pardis.ntdc.ir>

۲ مبانی نظری

۲/۱ مبانی نظری

دیوید هاروی (۲۰۱۲) در کتاب «شهرهای شورشی: از حق به شهر تا انقلاب شهری» بیان می‌دارد که قدرت‌های سیاسی و اقتصادی همواره در پی دزدیدن حق به شهر و مال خود کردن آن هستند حال آن که این حق متعلق به محروم ماندگان، اقلیت‌ها، گروه‌های مردمی در حاشیه شهرها، مستأجران و مالکان مقروض، مهاجران و زنان و به طور کلی نیازمندان می‌باشد. هاروی بیان می‌دارد شکایت از این کوشش برای دزدیدن بی‌فایده است. چپ باید این شکایت را همچون تمجیدی از خود ببیند، و برای معنای واقعی مشخص آن مبارزه کند: همه کسانی که کارشان درگیر تولید و بازتولید شهر است نه تنها نسبت به آن چه تولید می‌کنند، بلکه به تصمیم‌گیری در مورد این که چه شهری باید تولید شود، کجا و چگونه، دارای حقی جمعی هستند. اگر زندگی شهری بخواهد حیات دوباره بیابد و خارج از مناسبات طبقاتی حاکم بازسازی شود، ضروری است که ابزارهای دموکراتیک جایگزین (سوی دموکراسی کنونی قدرت پول) مانند انجمن‌های مردمی تشکیل شوند (هاروی، ۱۳۹۸: ۲۱۶).

هاروی، با رجوع به تجربه‌ی کمون پاریس و نیز اشغال وال استریت و شورش‌های لندن، این پرسش را مطرح می‌کند که چگونه می‌توان شهر را از نو سازمان داد تا از نظر اجتماعی عادلانه‌تر و از نظر بوم‌شناختی عقلانی‌تر باشد و شهر چگونه می‌تواند کانون مقاومت ضد سرمایه‌داری شود (کلانتری و صداقت، ۱۳۹۸). تعلق یافتن به شهر^۲ با حرکت در آن، حضور در آن، احساس آرامش و داشتن فضاهای مناسب برای خود ممکن می‌شود در حالی که مشارکت در شهر با دخالت داشتن در سیاست‌گذاری‌های شهری، تصمیم‌گیری در مورد مسائل فضایی، کالبدی و اقتصادی شهری و مالکیت و کنترل

بخشی از این فضا ممکن می‌شود. لوفور از یک مفهوم هنجاری به نام سکونت^۳ به جای شهروندی^۴ استفاده می‌کند زیرا می‌گوید شهروندی ممکن است شامل حال تمام افرادی که در یک شهر حاضر هستند نشود برای نمونه کارگران مهاجر فصلی و افراد بی‌خانمان و مسافران، شهروند نیستند اما به شهر حق دارند (رهبری و شارع پور، ۱۳۹۳). لوفور قصد دارد با مطرح کردن مفهوم انقلاب شهری، به دگرگونی و تغییراتی که جامعه را تحت تأثیر قرار داده است، اشاره کند (Lefebvre, 2003).

حق به شهر نویدبخش است، اما ادبیات این ایده هم از نظر نظری و هم از نظر سیاسی توسعه نیافته باقی مانده است. هنوز مشخص نیست که حق بر شهر شامل چه مواردی می‌شود یا چگونه ممکن است مشکلات فعلی محرومیت از حقوق را برطرف کند. حق به شهر هانری لوفور رادیکال‌تر، مشکل‌سازتر و نامعین‌تر از آن چیزی است که ادبیات کنونی به نظر می‌رسد. با این حال، نوشدارویی نیست. باید آن را نه به عنوان یک راه حل کامل برای مشکلات فعلی، بلکه به عنوان گشایشی به سوی یک سیاست شهری جدید، چیزی که من آن را سیاست شهری ساکنان می‌نامم، نگریست (Purcell, 2002). البته لوفور می‌گوید سودمندی سیاسی یک مفهوم این نیست که باید با واقعیت مطابقت داشته باشد، بلکه این است که ما را قادر می‌سازد تا واقعیت را آزمایش کنیم، به ما کمک می‌کند تا واقعیت دیگری را ببینیم، واقعیت مجازی که آنجاست، جایی، در انتظار تولد، درون ما (Merrifield, 2011). لوفور این ایده را مطرح کرد که املاک و مستغلات، یک مورد خاص از پویایی فضای سکونتگاهی است. از نظر لوفور، تمام فعالیت‌های اجتماعی فقط مربوط به تعامل بین افراد نیست، بلکه در مورد فضا نیز هست. فعالیت‌های اجتماعی در فضا صورت می‌گیرد. آنها همچنین با ایجاد اشیا یک فضا تولید می‌کنند. برای مثال

³ Inhabitancy

⁴ .Citizenship

¹ . David Harvey

² . Belonging to the Place

بوده‌ایم که بسیاری از آنها بر کیفیت‌های رو به زوال زندگی روزمره متمرکز شده‌اند، به‌ویژه اگرچه نه منحصراً در مناطق شهری. در حالی که اعتراضات کارگری نیز وجود داشته است، واضح است که بیشتر جنبش‌های واقعاً توده‌ای مبتنی بر شهر بوده‌اند و بر اساس منطقی متفاوت تکامل یافته‌اند و در مقایسه با طبقه پرولتاریا و کارگر توسط یک ترکیب طبقاتی و اجتماعی متفاوت متحرک شده‌اند. مبارزاتی که به طور سنتی به مبارزات ضد سرمایه داری و نظریه پردازی ضد سرمایه داری توجه می‌کنند (Harvey, 2020).

شاخص‌ترین گروه‌های مردمی که در مطالعات نظریه حق به شهر مورد توجه قرار گرفته‌اند عبارتند از: رنگین پوستان، کارگران مهاجر، محله‌های فقیرنشین و سکونتگاه‌های ساکنان شهری. در دوره‌های اخیر، رژیم‌های اقتصادی نئولیبرال فراگیر در سراسر جهان شکل جدیدی از تضييع حقوق فقرای شهری بود (Average, 2019). اگر شهرنشینی در تاریخ انباشت سرمایه بسیار مهم است و اگر نیروهای سرمایه و متحدان بیشمار آن باید بی‌وقفه برای تحول دوره‌ای در زندگی شهری بسیج شوند، مبارزات طبقاتی به هر شکل، مهم نیست که آیا به صراحت به چنین عنوانی شناخته شوند، به ناچار اجتناب‌ناپذیر است. این امر تنها به این دلیل است که نیروهای سرمایه مجبورند برای تحمیل اراده خود به یک فرایند شهری و کل جمعیتی که هرگز حتی در مطلوب‌ترین شرایط تحت کنترل کامل آنها قرار ندارند، به شدت مبارزه کنند. پس از آن یک سوال مهم استراتژیک سیاسی مطرح می‌شود: مبارزات ضد سرمایه داری تا چه حدی باید به وضوح بر مناطق وسیع شهر و شهرها متمرکز و سازماندهی شوند؟ و اگر آنها باید این کار را انجام دهند، پس چگونه و دقیقاً چرا؟ (Harvey, 2012).

دو مفهوم ارزش مصرف و ارزش مبادله زمین شهری، همواره توسط اندیشمندان اقتصاد سیاسی مطرح می‌شود. ارزش مصرف، ترکیبی از نیازها و الزامات اجتماعی، ویژگی‌های فردی، عادات فرهنگی،

فرآیند شهرسازی فضای خاصی را ایجاد می‌کند. وقتی از یک شهر بازدید می‌کنیم، ویژگی‌های خاصی از فضای ایجاد شده در آن منطقه را تجربه می‌کنیم. سایر فضاهای شهر ممکن است متفاوت باشند، اگرچه مکان‌هایی که توسط سیستم‌های اجتماعی مشابه تولید می‌شوند، تمایل به شباهت به یکدیگر دارند، مانند شباهت نزدیک حومه‌ها در کالیفرنیا و ویرجینیا یا بین ایالات متحده و استرالیا. بنابراین، لوفور ایده فضا را به عنوان جزئی از سازمان اجتماعی معرفی کرد. فضا به معنای دوگانه مطرح است: به عنوان تأثیری بر رفتار و به نوبه خود به عنوان نتیجه نهایی رفتار ساختاریافته زیرا افراد فضا را مطابق با نیازهای خود تغییر می‌دهند (Gottdiener & Hutchison, 2010:80).

حق به شهر از آن کسانی است که اکنون آن را ندارند. دانستن این که چه کسی شدیداً تحت تأثیر قرار می‌گیرد، چه کسی احتمالاً این نبرد را رهبری می‌کند، چه کسانی به احتمال زیاد از آن حمایت خواهند کرد، دلایل آنها چه خواهد بود، ضرورت دارد. در این جا این افراد آمیزه‌ای از محرومان و ناراضیان هستند که مطالبه برای حق به شهر را هدایت خواهند کرد (برنر و دیگران، ۲۰۱۲). در شیلی، یک درصد برتر مردم، حدود یک سوم ثروت را کنترل می‌کنند. همین مشکل تقریباً در همه جا رخ می‌دهد. به نظر می‌رسد افزایش نابرابری ریشه مشکلات است و از این رو این نه تنها طبقات پایین، بلکه طبقات متوسط هستند که آسیب زیادی را متحمل می‌شوند. چه چیزی در اقتصاد است که کار نمی‌کند؟ در دو یا سه مورد، در واقع، در تهران، در اکوادور و در شیلی، محرک مشابهی برای قیام وجود داشت: افزایش قیمت سوخت و هزینه‌های حمل و نقل. برای اکثر مردم، رفت و آمد در شهر حیاتی است و هزینه رفت و آمد نیز بسیار مهم است. اگر هزینه‌ها زیاد شود، به‌ویژه جمعیت‌های کم‌درآمد بسیار آسیب خواهند دید. از این رو، حساسیت به افزایش هزینه‌های حمل و نقل و سوخت. در طول ۳۰ سال گذشته، ما شاهد جنبش‌های اعتراضی متعددی

اعتراضات خیابانی دانشجویان در سائوپائولو شد. پلیس به دستور فرماندار آن ایالت (و نه شهردار سائوپائولو) برای سرکوب خشونت‌آمیز جنبش اعتراضی دانشجویی، که بلافاصله منجر به دفاع گسترده مردمی (برخی از آن توسط آنارشیست‌های بلوک سیاه سازمان‌دهی شده بود) شد. به زودی، اعتراضات مانند آتش در حدود صد شهر مهم برزیل گسترش یافت. در ریو، اعتراضات عظیم روزها و شب‌ها ادامه یافت. اعتراضات بسیار فراتر از مسائل حمل و نقل بود. خشم عمومی به خاطر سرمایه‌هنگفتی که برای ساخت استادیوم‌ها و زیرساخت‌های جدید برای جام جهانی و بازی‌های المپیک خرج می‌شود و فسادهای ناشی از آن فوران کرد و تعداد زیادی از اعتراضات را به راه انداخت. اینطور نیست که مردم قدر فوتبال را در برزیل ندانند، اما چیزی که آنها قدردان آن نیستند این است که هزینه‌های زیادی برای این زیرساخت‌ها خرج می‌شود، در حالی که پولی برای بیمارستان‌ها، مدارس و برای بهبود کیفیت زندگی روزمره و دیگر چیزها وجود نداشت (Harvey, 2020).

به طور فزاینده‌ای می‌بینیم که حق به شهر در چنگال منافع خصوصی یا شبه خصوصی (شرکت‌های خصوصی دارای نفوذ) می‌افتد و توسط آن‌ها پایمال می‌شود. به عنوان مثال، در شهر نیویورک، ما یک شهردار میلیاردر به نام مایکل بلومبرگ^۲ داریم که در حال تغییر شکل شهر در امتداد خطوط مطلوب برای توسعه دهندگان، به وال استریت و عناصر طبقه سرمایه‌دار فراملی است، در حالی که به فروش شهر به عنوان امکانی بهینه برای طبقات بالا و کسب‌وکارهای ارزشمند و مقصدی فوق‌العاده برای گردشگران ادامه می‌دهد. در نتیجه منتهن^۳ را در واقع به یک جامعه بزرگ برای ثروتمندان تبدیل می‌کند. در سیاتل^۴، میلیاردری مانند پل آلن^۵، این کار را انجام می‌دهد، و در مکزیکوسیتی، ثروتمندترین مرد جهان، کارلوس اسلیم^۶، خیابان‌های

عادات سبک زندگی و موارد مشابه را منعکس می‌کند، که به این معنا نیست که آنها به‌طور خودسرانه از طریق حاکمیت مصرف‌کننده «خالص» ایجاد شده‌اند. ارزش مصرف اساساً با توجه به آنچه می‌توان «سیستم حمایت از زندگی» فرد نامید، شکل می‌گیرد. ارزش استفاده در این روزها به اشتباه تصور می‌شود خارج از حوزه اقتصاد سیاسی است. درک نحوه عملکرد این سیستم حمایت از زندگی ضروری است. اما مهم نیست که چقدر درک ما از آن پیچیده است، نمی‌توانیم نظریه مناسبی از کاربری زمین شهری از آن ایجاد کنیم. برای ظهور این امر، ما باید توجه خود را بر روی آن لحظات تعیین کننده‌ای در فرآیند تصمیم‌گیری در مورد کاربری زمین شهری متمرکز کنیم، زمانی که ارزش مصرف و ارزش مبادله‌ای با هم تقابل می‌کنند تا کالاها از زمین و موارد موجود در آن تولید شود. در این لحظات تصمیمات مربوط به تخصیص فعالیت‌ها و منابع به زمین گرفته می‌شود. و برای درک آنچه در آن لحظات اتفاق می‌افتد، به‌ویژه مهم است که ویژگی‌های بسیار خاص هم زمین و هم پیشرفت‌هایی که آن مکان با موقعیت خوب دارد را در نظر داشته باشید (Harvey, 1993:160).

در سال ۲۰۱۳، در ترکیه، اعتراضی به پیشنهاد جایگزینی پارک گزی^۱ در مرکز استانبول با یک مرکز خرید صورت گرفت که مثالی از درخواست حق به شهر می‌باشد. توالی بسیار مکرری از درگیری‌ها رخ داد. پلیس به دستور رئیس جمهور «اردوغان» به شدت به معترضان حمله کرد. مردم بیشتری برای اعتراض به خشونت پلیس بیرون آمدند. خیلی سریع، اعتراضات گسترده نه تنها در استانبول، بلکه در تمام شهرهای بزرگ دیگر ترکیه برگزار شد. یک دوره طولانی اعتراضات بزرگ در سراسر کشور در اعتراض به عدم مشورت عمومی یا عدم حکومت دموکراتیک ادامه یافت. همین اتفاق چند هفته بعد در برزیل رخ داد. افزایش نرخ کرایه اتوبوس باعث

⁴ Seattle

⁵ Paul Gardner Allen

⁶ Carlos Slim

¹ Taksim Gezi Park

² Michael Rubens Bloomberg

³ Manhattan

دو مدار منعکس می شود (Gottodiener & Hutchison, 2010: 84).

۲،۲ پیشینه تحقیق

مطالعات زیادی در زمینه حق به شهر صورت گرفته است ولی در زمینه حق به شهر در شهرهای جدید و شهر جدید پردیس، کارهای بسیار کمی صورت گرفته است. ابعاد و مولفه های حق به شهر در کار پژوهشگران داخلی و خارجی شامل: کنترل و مالکیت فضا، سرزندگی شهری شامل احساس امنیت، رفاه، امکان تفریح، ماجراجویی، وجود امکانات ارتباطی، قدرت تصمیم گیری برای محل سکونت خود، تولید فضا، طراحی فضا و سازماندهی شهری، حق دسترسی به فضاها، حق انعقاد قرارداد، آزادی بیان و حقوق مدنی، سیاسی و اجتماعی، به رسمیت شناختن تنوع اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی زندگی، کاهش فقر و محرومیت شهری، دسترسی برابر به مسکن، خدمات عمومی و اساسی شهر و کیفیت زندگی و رضایت شهروندان در پیوند با دسترسی آنان به امکانات، هدایت متوازن و برابری طلبانه زمین برای دسترسی همگانی به مسکن، کار، بهداشت و آموزش، حمایت اجتماعی و حق شهروندیت شهری بوده است که از جمله دغدغه های فعالان و مطالبه گران حق به شهر نیز می باشند پژوهش ها نشان می دهد فقرا در شرایط آسیب زا و جرم خیز بیشتری قرار می گیرند که آنها را درگیر تنش ها و خشونت بیشتری می کند و میزان دسترسی حق به شهر آن ها را تحت تأثیر قرار می دهد و از آنجا که مهاجرین شهرهای جدید عمدتاً با فقر دست و پنجه نرم می کنند، بروز رفتارهای اعتراضی آنان اجتناب ناپذیر می باشد. در ادامه تعدادی از پژوهش های مرتبط با موضوع، جهت آشنایی بیشتر با پژوهش آورده شده است.

تیاگودسا^۳ و همکاران (۲۰۱۹) در مقاله ای با عنوان «حق به شهر و تحرک انسانی: مطالعه موردی سائوپائولوی برزیل» به مطالعه حق به شهر می

مرکز شهر را دوباره سنگفرش می کند تا با نگاه گردشگران سازگار باشد. و این تنها افراد میلیاردی نیستند که مستقیماً قدرت را اعمال می کنند. در شهر نیویورک^۱، که برای هر گونه منابعی برای سرمایه گذاری مجدد شهری خود محصور شده است، دانشگاه ییل^۲، یکی از ثروتمندترین دانشگاه های جهان است که بسیاری از بافت های شهری را مطابق با نیازهای خود بازطراحی می کند. حق واقعی موجود بر شهر، همانطور که اکنون تشکیل شده است، بسیار محدود است و در بیشتر موارد در دست نخبگان کوچک سیاسی و اقتصادی است که در موقعیتی هستند که شهر را هر چه بیشتر بر اساس نیازهای خاص خود شکل دهند. حق واقعی موجود بر شهر، همانطور که اکنون تشکیل شده است، بسیار محدود است و در بیشتر موارد در دست نخبگان کوچک سیاسی و اقتصادی است که در موقعیتی هستند که شهر را هر چه بیشتر بر اساس نیازهای خاص و میل شخصی خود شکل دهند (Harvey, 2012: 24). هاروی پیشنهاد می کند، «سرمایه، به طور کلی، نمی تواند بپذیرد که نتیجه مبارزات پیرامون محیط ساخته شده صرفاً توسط قدرت نسبی نیروی کار، تصاحب کنندگان رانت و بخش ساخت و ساز تعیین شود». بنابراین، طبقه سرمایه دار از دولت می خواهد که مداخله کند و به فرآیند سودآوری در شهرها کمک کند. در نهایت، هاروی نگاهی دقیق به طبقه سرمایه دار و چگونگی کسب درآمد در فضای شهر انداخت. او مفهوم مدارهای سرمایه را از لوفور به عاریت گرفت و ایده های لوفور را به تفصیل شرح داد. به ویژه، هاروی استدلال کرد که سرمایه داران درگیر در اولین مدار صنعتی اساساً به مکان یابی در محیط شهری و کاهش هزینه های تولید خود علاقه مند هستند. سرمایه داران در مدار دوم مجموعه ای از اولویت ها را در رابطه با جریان سرمایه گذاری و تحقق سود پول قرض داده شده یا اجاره به املاک دارند. این تفاوت ها در روش های مختلف گردش سرمایه گذاری در

³ Thiago Hérick de Sá

¹ New Haven

² Yale University

روزمره شهری می پردازد و بیان می کند که طیف وسیعی از نظریه های اجتماعی و فرهنگی، برنامه ریزی شهری و حمل و نقل، پیاده روی را به عنوان عملی معرفی می کنند که بدون مانع، موجب اختلاط اجتماعی، انسجام و تعامل اجتماعی می شود. این مقاله از طریق تجزیه و تحلیل داده های مصاحبه عمیق و خاطرات حاصل از تحقیق در مورد پیاده روی شهری در لندن، به دنبال پاسخی برای مجموعه ای از سوالات باز پرداخته است. به عنوان مثال، ماهیت تعاملات اجتماعی با پای پیاده چیست؟ آنها با چه کسانی هستند؟ چه چیزی آنها را آغاز می کند؟ و چگونه آشکار می شوند؟ این تعاملات چگونه با نحوه درک ما از رابطه بین پیاده روی و فضای شهری مرتبط است؟ این مقاله نتیجه می گیرد که در ترویج پیاده روی به عنوان شکلی از سفر فعال کم کربن، برخوردهای عابران پیاده باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد. به این ترتیب، نگرانی های مربوط به ترویج پیاده روی به عنوان شیوه ای از سفرهای فعال کم کربن در هر دو عرصه دانشگاهی و سیاست گذاری باید نه تنها محیط ساخته شده، ایمنی و پیامدهای سلامتی پیاده روی را در نظر بگیرد، بلکه اهمیت برخورد عابران پیاده را نیز در نظر بگیرد.

جهان محمدی و دیگران (۱۴۰۱) در مقاله ای با عنوان: «واکاوی علل ناکامی شهرهای جدید در ایران» به مطالعه علل ناکامی شهرهای جدید در ایران پرداختند. نتایج تحقیق حاصل از تکنیک دلفی نشان داد که، فقدان طرح آمایش سرزمین با ۳/۹۴ به عنوان تأثیرگذارترین و بعد از آن مشکلات مربوط به ساختار اشتغال و عدم دستیابی به خودکفایی شغلی با ۳/۷۸، بی توجهی به مطالعات محیطی- جغرافیایی با ۳/۳۲ و بی ثباتی سیاست های شهرسازی و تغییر مستمر رویکردها در حوزه مسکن و شهرسازی با ۲/۹۲ از عوامل دیگر ناکامی شهرهای جدید به حساب می آیند. همچنین نتایج آزمون فریدمن نیز نشان دهنده آن است که شاخص های فنی - مهندسی و اقتصادی به ترتیب با

پردازند. آن ها مفهوم گذار تحرک انسانی را ارائه می کنند که به ایده تغییرات بزرگ در پویایی تحرک انسانی مربوط می شود که بر تشکیل و توسعه سکونتگاه های شهری، ساختار شکل شهری و شبکه های اجتماعی تأثیر گذاشته است. مورد سائوپائولو نشان می دهد که چگونه «آینده پایدار» نتیجه مبارزات سیاسی است. حداقل در سائوپائولو، تأثیرات تظاهرات ژوئن ۲۰۱۳ عمدتاً به نفع سیستم حمل و نقل سالم تر و پایدارتر بود، از تأثیر فوری کاهش هزینه حمل و نقل عمومی گرفته تا انگیزه در اولویت بندی تحرک شهری در دستور کار سیاسی سیاستمداران. این انگیزه به ایجاد مکانیسم های جدید برای تخصیص اجتماعی فضای عمومی، سرمایه گذاری های مالی برای تسهیل حمل و نقل غیر موتوری و افزایش کیفیت حمل و نقل عمومی قوی تر کمک کرد و زمینه تلاش برای مقابله با فساد و تقاضای شفافیت در قراردادهای حمل و نقل آینده و مشارکت اجتماعی مستقیم در توسعه سیاست ها، مانند طرح تحرک شهری سائوپائولو بود. آن ها بیان می دارند، سیاستگذاران و دست اندرکاران در حمل و نقل، مسکن، برنامه ریزی شهری و توسعه رفاه نیز باید اقدامات خود را به سمت سیاست های مشارکتی، فراگیر و پایدار هدایت کنند و به ایجاد شهری عادلانه کمک کنند. در نهایت، سیاست گذاران و دست اندرکاران نقش مهمی در هدایت سیاست های شهری و حمل و نقل به سمت یکپارچگی بهتر بین حمل و نقل و برنامه ریزی کاربری زمین، اولویت بندی حمل و نقل عمومی غیرموتوری و پایدارتر، و اولویت دادن به گسترش دسترسی حمل و نقل افراد کم درآمد دارند و همین طور گروه های آسیب پذیر اجتماعی، که اغلب وابسته ترین شیوه های حمل و نقل عمومی و فعال هستند (تیاگودسا و همکاران، ۲۰۱۹).

میدلتون^۱ (۲۰۱۶) در مقاله ای با عنوان: «اجتماعات پیاده روی روزمره شهری و حق به شهر» به مطالعه کیفی پیرامون اجتماعات پیاده روی

¹ Jennie Middleton

میانگین ۵/۵۸ و ۵/۱۲، نسبت به دیگر شاخص‌ها، ارجحیت دارند. نتایج تحلیل عاملی نشان می‌دهد که فقدان طرح آمایش سرزمین و کم توجهی به مطالعات جغرافیایی؛ عدم توجه به فاصله، مشکلات مرتبط با اصول برنامه ریزی شهرهای جدید و افزایش هزینه خدمات شهری به عنوان مهم ترین عوامل ناکامی شهرهای جدید شناخته شدند.

علاء الدینی و جمشیدی نسب (۱۳۹۴) در مقاله ای با عنوان «مسکن مهر و حق به شهر جماعت های جدید: مطالعه موردی پروژه پرند»، پروژه مسکن مهر شهر جدید پرند را از منظر حق به شهر جماعت های شکل گرفته جدید، ارزیابی نمودند. داده های مورد نیاز در دو نوبت، یک بار در سال ۱۳۹۱ هنگام بهره برداری و اسکان اولیه و بار دیگر در سال ۱۳۹۴، گردآوری شده بود. روش تحقیق کیفی و جمع آوری اطلاعات از طریق مشاهده، مصاحبه با دست اندرکاران و ساکنان و بررسی اسناد صورت گرفته بود. یافته ها حاکی از آن بود که تأمین سرپناه ارزان قیمت در حومه شهر الزاماً تأمین کننده عدالت نیست و احتمال دارد بر میزان برخورداری بهره بران از حق به شهر اثر منفی بگذارد. از جمله ممکن است در قبال بهره مندی از سرپناه ملکی فرصت های اشتغال برای بسیاری از آنان کاهش بیابد. از آنجا که طبق پیشنهادهای طرح جامع مسکن جدید قرار است به جای مسکن مهر فعالیت های جدیدی برای تأمین مسکن کم درآمدان اجرا شود، بهتر است در صورتبندی این تمهیدات تجربه پروژه های مسکن مهر در نظر گرفته شود. به ویژه، دست اندرکاران باید هنگام تهیه و اجرای برنامه های مسکن کم درآمدان خدمات جانبی و دسترسی های مورد نیاز (مانند اشتغال، آموزش، بهداشت و سایر خدمات شهری را در قانون توجه قرار بدهند.

لادن رهبری (۱۳۹۳) در رساله دکتری «جنسیت و حق به شهر: آزمون نظریه لوفور در تهران» نظریه حق به شهر هانری لوفور را در شهر تهران به آزمون گذاشته و میزان کاربست پذیری آن را در زمینه اجتماعی- شهروندی ایران و احتمال وجود تفاوت

های جنسیتی در بهره مندی از حق به شهر را نیز مورد بررسی قرار دادند. نتایج حاصل از پیمایش انجام شده از زنان و مردان ساکن مناطق بیست و دوگانه شهر تهران نشان داد که نظریه حق به شهر لوفور در بستر شهروندی تهران کاربست پذیری دارد. نتایج رگرسیون چند متغیره نشان داد که مفهوم تولید فضا که در نظریه لوفور نقش کلیدی دارد، تأثیر معناداری بر ادراک از حق به شهر در تهران ندارد که این می تواند ناشی از تفاوت های زمینه ای در ادراک از مفهوم حق و یا تفاوت در معنای شهروندی در اجتماعات متفاوت باشد. نتیجه رگرسیون لجستیک نیز نشان داد که تفاوت های جنسیتی در بهره مندی از حق به شهر وجود دارد. این مطالعه نشان می دهد که مشارکت زنان در شهر و اختصاص یابی فضای شهری به زنان کمتر از مردان است و جنسیت در کنار طبقه، نقش کلیدی در اختصاص دهی فضاها به اقشار اجتماع بازی می کند.

۳ روش تحقیق

در تحقیق کیفی، محقق و پاسخگو از اهمیت ویژه ای برخوردارند. شما و پاسخگوی تان و نیز توانایی های ارتباطی تان، ابزارهای اصلی برای گردآوری داده و شناخت اید (فلیک، ۱۳۸۷: ۱۲۵). پژوهش حاضر با روش کیفی اجرا شده است و تعداد ۲۲ مصاحبه عمیق با ساکنان شهر پردیس صورت گرفته است و گفت و گوها در محل زیست و کسب و کار ساکنان در فازهای مختلف شهر با روش نمونه گیری هدفمند انجام شده است. برای گردآوری اطلاعات از مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شده است و سوالات بسیار بازپاسخ و نزدیک به تعاملات روزمره ساکنان بوده است. گفتگوی مردم هم توصیف وقایع محیط اجتماعی است و هم تلاشی برای تبیین آن ها. رفتار کلامی دربرگیرنده معنای محیط اجتماعی است. هر چند بعید نیست گفته ها غلط بوده یا دقیق نباشند، اما گفته ها تعبیر افراد است و ارزیابی و یا توصیف افراد، منبع مهمی برای درک آن محیط است (بیکر، ۱۳۸۶: ۲۸۴).

تحلیل می دانند و بیان می دارند، مضمون عبارت است از یک تعبیر انتزاعی که به یک تجربه تکرارشونده (ساختمند) و جلوه های گوناگون آن معنا و هویت می دهد. بر این سیاق، مضمون سرشت یا بنیاد آن تجربه را ضبط می کند و آن را به یک کل معنادار پیوند می دهد (همان، ۲۶۷). بر خلاف بیشتر رویکردهای موجود به تحلیل محتوا که معمولاً بر پایه مقوله های از پیش تعیین شده استوار است، تحلیل مضمونی این امکان را فراهم می کند که مقوله ها از دل داده ها استخراج شود. مضمون بندی داده ها یک روش آسان تحلیل کیفی نیست؛ بلکه به همان اندازه کدگذاری، سخت و مستلزم همان میزان تأمل در معناها و پیامدهای مورد نظر مشارکت کنندگان است. تحلیل مضمونی یا جست و جو برای مضمون ها در داده ها نیز مانند کدگذاری، گزینشی، راهبردی و بخشی از طراحی پژوهش است که شامل پرسش های بنیادین، هدف ها، چارچوب های مفهومی و مرور منابع و آثار است (همان، ۲۶۹). تحلیل مضمون روشی برای شناسایی، تحلیل و گزارش الگوها (موضوعات) درون داده ها است. و یک راهنمای کلی از طریق شش مرحله تجزیه و تحلیل می توان برای اجرای ارائه کرد (Braun & Clarke, 2006). مضامین مورد نظر برای مضمون فراگیر حق به شهر در شهر جدید پردیس، در این پژوهش بر اساس میزان اهمیت و اولویت به دو دسته مضمون های اصلی و فرعی تقسیم بندی شده اند که مضمون های اصلی بر اساس مضمون های فرعی ساخته شده اند و مضمون های فرعی از کدهای برگرفته از مصاحبه ها استخراج و تولید شده است.

در مطالعه ای که با استفاده از مصاحبه انجام می گیرد، نمونه گیری با تصمیم گیری درباره این که با کدام شخص مصاحبه می کنید (نمونه گیری موردی) و این شخص باید متعلق به کدام گروه باشد (نمونه گیری از گروه های مورد) گره خورده است و هنگام تصمیم گیری درباره این که کدام یک از مصاحبه ها را باید پیاده و تحلیل کرد (نمونه گیری از اطلاعات) مطرح می شود و هنگامی که تصمیم می گیرید کدام بخش از متن را برای تفسیر کلی یا تفسیرهای جزئی مبسوط انتخاب کنید (نمونه گیری از درون اطلاعات) مطرح می شود و هنگام ارائه یافته ها کدام تصمیم گیری در مورد این که کدام بخش از متن بیش از سایر موارد به کار اثبات یافته های شما می آید (نمونه گیری بازموردی) مطرح است (فلیک، ۱۳۸۷: ۱۳۵). در این پژوهش با این روش های نمونه گیری در فرآیند تحقیق سر و کار داشته ایم.

در پژوهش حاضر از روش تحلیل مضمون براون و کلارک (۲۰۰۶) برای کدگذاری داده ها و پیدا کردن مضامین استفاده شده است و به دنبال درک و استخراج مفاهیم و کمبودهای حق به شهر ساکنان شهر جدید پردیس بوده است و برای تجزیه و تحلیل داده ها نیز همین روش به کار برده شد. مضمون عبارت است از عبارت یا جمله بسط یافته که مشخص می کند یک واحد از داده ها درباره چیست یا به چه معناست (سالدنا، ۱۳۹۵: ۲۶۶). برخی پژوهشگران، مضمون را جایگزینی پذیرفتنی برای اصطلاحاتی مانند مقوله، قلمرو، عبارت و واحد

جدول شماره (۱): مراحل اجرای تحلیل مضمون

شرح فرآیند	فاز
رونویسی داده ها، خواندن و بازخوانی داده ها، یادداشت ایده های اولیه.	۱. آشنایی با داده ها
کدگذاری ویژگی های جالب داده ها به شیوه ای سیستماتیک در کل مجموعه داده، جمع آوری داده های مربوط به هر کد.	۲. کدگذاری اولیه
جمع آوری کدها در قالب مضمون ها و جمع آوری تمام داده های مربوط به هر مضمون.	۳. جست و جوی مضامین
شکل دهی به تم های فرعی و بررسی اینکه آیا مضامین در رابطه با خلاصه های کدگذاری شده (سطح ۱) و کل مجموعه داده ها (سطح ۲) کار می کنند و صحت دارند یا خیر و ایجاد یک نقشه مفهومی از تجزیه و تحلیل	۴. بررسی مجدد مضامین
تجزیه و تحلیل مداوم برای اصلاح ویژگی های هر موضوع، و روایت کلی یافته ها و ایجاد تعاریف و نام های روشن برای هر مضمون.	۵. تعریف و نامگذاری مضمون های اصلی
آخرین فرصت برای تحلیل، انتخاب نمونه های چکیده، واضح و قانع کننده و تجزیه و تحلیل نهایی مضامین انتخابی و مرتبط کردن تحلیل به سؤال و ادبیات تحقیق و تهیه گزارش علمی از تحلیل.	۶. آماده سازی گزارش

منبع: (Braun & Clarke, 2006)

۴ یافته ها و بحث

۴/۱ مضمون اصلی حمل و نقل عمومی

دشوار

در صحبت های اکثر مصاحبه شونده ها به ضعف حمل و نقل عمومی به انواع و اقسام شکل اشاره شده است و تأثیر بسیار زیادی بر زندگی ساکنان گذاشته است و می توان به جرأت گفت که حمل و نقل و رفت آمد مردم، مهم ترین مشکل شهر جدید پردیس می باشد که مسئولین به آن توجه بسیار کمی داشتند. در ادامه، نظرات مصاحبه شوندگان جمع بندی شده است.

تحرك مردم درون شهر پردیس و بین فازها بسیار دشوار بوده و حمل و نقل عمومی درون شهری بسیار ضعیف می باشد و این ضعف در رفت و آمد به تهران نیز وجود دارد و دغدغه مهمی برای ساکنان می باشد (مضمون های فرعی: رفت و آمد دشوار درون شهری، رفت و آمد دشوار به تهران). این رفت و آمد، بین فازهای محروم تر دشوارتر است (حمل و نقل دشوار فازهای محروم تر، نابرابری در ارتباطات شهری) به گونه ای که داشتن وسیله نقلیه شخصی امری ضروری است و بدون آن فرد توانایی تحرک راحت در شهر را ندارد (نیاز شدید به وسیله نقلیه شخصی). و داخل فازهای مسکونی و بین بلوک ها

مضامین اصلی که در مصاحبه با افراد، دریافت شده است به همراه مضامین فرعی پشتوانه آنها و همین طور بخش هایی از گفته های ساکنان که بسیار مهم بوده و تشکیل دهنده مولفه های حق به شهر می باشد از مصاحبه ها جداسازی و تحلیل شده و در این قسمت آورده شده است. در مجموع ۸ مضمون اصلی برای مضمون فراگیر حق به شهر شناسایی شد که با تعدادی مضمون فرعی حمایت شده است. این مضمون های اصلی شامل: ۱. حمل و نقل عمومی دشوار. ۲. عملکرد ضعیف شرکت عمران شهر جدید پردیس. ۳. تعامل سرد. ۴. دسترسی پایین به خدمات شهری. ۵. نابرابری. ۶. وابستگی شهری به مادرشهر. ۷. تراکم مجتمع ها و خانه های خالی. ۸. مهاجرت روزانه شاغلان. مضامین فرعی هر مضمون اصلی در پرانتز جلوی جملات آورده شده است و در پایان مضامین، جدول مضمون فراگیر حق به شهر در شهر جدید پردیس، آورده شده است.

یکی از حقوق اصلی افراد به شهر، حق تحرک آسان و کم هزینه در شهر است که با توجه به نظر ساکنان و مشاهده میدانی، رفت و آمد برای ساکنان شهر جدید پردیس مسأله مهمی بوده و مانعی برای ارتباطات شهری و سرزندگی شهری می باشد که از مفاهیم اصلی مطرح شده در نظریات حق به شهر می باشند. «از آنجایی که حمل و نقل عمومی کارآمد یکی از شاخص های مهم توسعه شهری است باید مورد ارزیابی ویژه قرار گیرد. روند سریع شهرنشینی و عدم وجود زیرساخت های مناسب حمل و نقل عمومی باعث افزایش زمان جابجایی، آلودگی های صوتی، ترافیک سنگین و آلودگی محیط زیست شهری شده است. و نیاز داریم نحوه نگرش و تفکر خود را برای رسیدن به راه حل مناسب جهت حل مشکلات حمل و نقل درون شهری تغییر دهیم. و باید اهداف برنامه ریزی شهری در این زمینه در جهت کاهش هزینه حمل و نقل شهروندان، حفظ محیط زیست، جلوگیری از اتلاف وقت و در کنار آن افزایش ایمنی باشد؛ که این روند باعث افزایش کارایی اقتصاد شهری، کاهش مصرف انرژی، عدالت اجتماعی و ارائه خدمات بهتر خواهد بود. لذا باید بستر مناسب برای دسترسی شهروندان به حمل و نقل ایمن و باکیفیت مناسب و همچنین معضل ترافیک فراهم شود که این امر نماد کارا بودن حمل و نقل درونشهری است» (گودرزی و همکاران، ۱۳۹۷).

۴،۲ مضمون اصلی عملکرد ضعیف

شرکت عمران شهر جدید پردیس

شرکت عمران شهرهای جدید (مادر تخصصی) شرکتی دولتی است که تابع وزارت راه و شهرسازی بوده و مرکز آن در تهران قرار دارد و دارای شرکتهای وابسته (زیرمجموعه) می باشد و می تواند در صورت لزوم و حسب مورد با تصویب مجمع عمومی، اقدام به ایجاد شهرهای جدید در کشور وفق مقررات مربوطه نماید. یکی از شرکت های زیرمجموعه آن، شرکت عمران شهر جدید پردیس می باشد که سازنده اصلی شهر جدید پردیس می باشد. شرکت عمران شهر جدید پردیس افزون بر دیگر نهادها و

نیز رفت و آمد بسیار سخت می باشد و با توجه به این که خیابان های پردیس عمدتاً دارای شیب بالا بوده افراد باید متحمل هزینه دربست خودرو یا اسنپ شوند زیرا وسیله نقلیه عمومی در بیشتر ساعات وجود ندارد (تحمیل هزینه دربست خودرو از اسنپ یا آژانس). هزینه حمل و نقل برای کارگران زیاد است و پردیس کارگرنشین است و حقوق ماهیانه کارگر پایین است و کفاف پول اسنپ و آژانس را نمی دهد (هزینه بالای تحرک خانواده در شهر، تحرک پایین تر ساکنان کم درآمد).

تعداد قابل توجهی از ساکنان پردیس در تهران مشغول کارند و در زمینه رفت و برگشت به تهران مشکل دارند (دشواری رفت و آمد شاغلان خارج از شهر). وسایل نقلیه عمومی در زمان های محدودی رفت و برگشت دارند (محدودیت زمان رفت و برگشت اتوبوس ها) و فرد باید خودش و کارهایش را با زمان محدود حرکت اتوبوس ها هماهنگ کند (مدیریت های دور از دسترس در زمینه حمل و نقل، ضعف مدیریت حمل و نقل شهری). اتوبوس ها تا مسافر تکمیل نشود حرکت نمی کنند و به زمان بندی دقیق حرکت و توقف پایبند نیستند و در نتیجه وقت ساکنان در این شهر، برای حمل و نقل از دست رفته و خاطر افراد برای گم شدن و سردرگمی در این شهر آزرده است که موجب تحرک پایین ساکنان شده و با توجه به دور بودن پارک ها از محلات، بخاطر ترس از نبود ماشین، افراد تمایل کمتری به حضور در این مکان ها دارند (نبود زمان بندی دقیق حرکت اتوبوس ها، حرکت نکردن اتوبوس ها تا تکمیل مسافر، اتلاف وقت ساکنان بخاطر حمل و نقل، تحرک پایین در شهر). در روزهای تعطیل، حمل و نقل دشوارتر است و سرویس های کمتری وجود دارد (دشواری رفت و آمد در روزهای تعطیل). تعداد خطوط تاکسی رانی و تعداد تاکسی ها در فازها پایین است (تعداد کم تاکسی درون شهری). بطور کلی باتوجه به گفته های ساکنان، مدیریت و نظم شهری در امور حمل و نقل، ضعیف بوده و نیاز به توجه بیشتری دارد.

ادارات شهری، در زمینه تخصیص حق به شهر و جذب مشارکت ساکنان تأثیر بسیار زیادی دارد، صحبت های مصاحبه شوندگان در ادامه آورده شده است.

بدقولی شرکت عمران شهرهای جدید در تحویل به موقع واحدهای ساختمانی ساخته شده به مردم، موجب شده است بعضی از مردم خانه های نیمه کاره خود را بفروشند (تحویل دیرتر از موعد واحدهای ساختمانی، ضعف مدیریت شهری، آسیب طولانی شدن ساخت و ساز برای ساکنان). بخشی از نابهنجاری ها در پردیس بخاطر تکمیل نبودن پروژه های ساختمانی شرکت عمران می باشد که موجب شده شهر ثبات کافی نداشته باشد و شناسایی همسایه ها سخت باشد و تعاملات پایین بیاید و بخشی از اعتراضات در پردیس به دلیل اعتراض به عملکرد این شرکت در تحویل به موقع ساختمان ها و کیفیت پایین مصالح آن ها می باشد (تکمیل نبودن ساختمان ها در موعد مقرر، عملیات عمرانی مدام در شهر و شناسایی سخت همسایه ها بخاطر خانه های خالی و رفت و آمد کارگران ساختمانی). باتوجه به اینکه مسکن در ایران تبدیل به مسأله مهمی برای مردم شده است، فشار روی مردم برای تحویل واحدها با حداقل امکانات زیاد است (آغاز نارضایتی با تحویل واحدهای ساختمانی با حداقل امکانات، مسأله سکونت در ایران). شرکت عمران شهر جدید پردیس در ساخت بعضی واحدها از مصالح خوب استفاده نکرده است (آغاز نارضایتی با تحویل واحدهای ساختمانی با مصالح ضعیف).

به گفته مصاحبه شوندگان، ساکنان باید واحدهای ساختمانی که تازه تحویل گرفته اند را مجدداً تعمیر یا بعضی وسایل را تعویض نمایند. مثلاً لوله کشی، قیرگونی کردن و نصب کاشی ها باید بعد از تحویل، مجدد توسط مردم انجام شود (ضعف دولت بر نظارت به شرکت عمران، ضعف شرکت عمران در نظارت بر پیمانکاران، تحمیل هزینه اضافی به ساکنان). به نظر چند نفر از مصاحبه شوندگان شرکت عمران پردیس رفتار خوبی با مردم ندارد و

پاسخگو نیست و رانت و پارتی زیادی در آن وجود دارد (مدیریت های دور از دسترس، تبعیض بین ساکنان از سوی کارکنان شرکت عمران، رانت در تحویل واحدها، عدم پاسخگویی شرکت عمران). از نظر مدیریت بلوک ها، لابی های تکمیل و محوطه های مناسب، بین فازها تفاوت وجود دارد و جذابیت خرید خانه در پردیس به آن ها بستگی دارد و این موارد اکثراً از وظایف شرکت عمران است. نهادهایی که سازنده شهر بودند تبعیض را در ساختار فیزیکی شهر نهادینه کرده اند و این نابرابری خود تولیدکننده جذابیت برای بعضی ساختمان ها و بی نظمی برای دیگر ساختمان ها و ایجاد زمینه برای دیگر آسیب ها بوده است (خدمات دهی نابرابر شرکت عمران، جذابیت برخی مناطق، تبعیض ساختاری در ساختار فیزیکی شهر). یکی از مصاحبه شونده ها می گوید تعدادی از کارکنان شرکت عمران شهر پردیس به دلیل اختلاس و رانت و زد و بند و کارهای غیرقانونی دستگیر شده اند و زندان رفته اند (بدبینی به عملکرد کارکنان شرکت عمران).

وسط شهر پردیس گنبد بسیار بزرگی بر مرکز کوهی که نمای خارق العاده ای دارد ساخته اند که برای قبور شهدای گمنام جنگ تحمیلی ساخته شده است و این امر نشان دهنده ایدئولوژیک بودن مدیریت شهری و تفکرات مذهبی حکومتی در ساخت شهر می باشد (ایدئولوژیک بودن مدیریت شهری، تفکرات مذهبی- حکومتی در ساخت شهر). پردیس از تهران فاصله دارد ولی ارزان است و خوش آب و هوا و به همین دلیل، طبقات و قشرهای خاصی را به طرف خود می کشاند و افراد زیادی از طریق خرید مسکن مهر در اینجا صاحب خانه شده اند (حضور طبقات کم درآمد تهران در پردیس، طرح های دولتی اسکان آقاساطی و مناسب دولت).

شرکت عمران شهر جدید پردیس نقش بسیار مهمی در ساخت و اداره شهر پردیس دارد و عملکرد خوب و کامل آن از حقوق اصلی ساکنان شهر جدید پردیس می باشد. مشکل مهمی که وجود دارد اشتراک و تداخل برخی مسئولیت ها و کارها و

امکانات حمل و نقل مناسب جهت تعاملات بیشتر). در ادامه نظرات مصاحبه شونده‌گان جمع بندی شده است.

آرامش پردیس بخاطر این است که کسی کاری به کار کسی ندارد و اینجا کسی حوصله ندارد کاری به کار کسی داشته باشد (آرامش دور بودن از دیگران، ترس از دخالت دیگران در زندگی شخصی، بی حوصلگی ساکنان). گرفتاری ها و مشکلات اقتصادی کشور سبب شده کسی کاری به کار دیگری نداشته باشد (تأثیر مشکلات اقتصادی کشور). اینجا باید مراقب باشی کلاه سرت نگذارند (ترس از قربانی شدن). تعداد زیاد واحدهای ساختمانی در بلوک ها، شناسایی ساکنین از مجرمین را دشوار کرده است (ترس از دیگری). با توجه به گفته های مصاحبه شونده‌گان، مهاجرین و غیربومی ها و غیرساکنین، عامل ناامنی و درگیری ها هستند و هر جا تعداد افغانی بیشتری دارد ناامن تر است (تفکرمهاجران بزهکار). خانه فرد مصاحبه شونده مورد دزدی قرار گرفته بود زیرا خانه نبودند و همسایه ها فکر می کردند خودشان هستند که در واحد هستند (سرقت از منازل بخاطر تعامل سرد). و دیگری بیان می کند، اینجا کسی، کسی را نمی شناسد و سارقین از جلوی درب خانه ها، کفش ها را می دزدند و حتی دوچرخه را از طبقه ۱۴ می دزدند (نبود نظارت همسایه ها). خانواده ها ترس و حس بدی نسبت به سکونت مجردها در واحدهای ساختمانی دارند و در هر ساختمان تعدادی از واحدها مجردنشین مرد هستند (احساس ناامنی از حضور مجردها در ساختمان، ترس از تعامل). مصاحبه شونده دیگری می گوید که ساعت ۸ شب به بعد جرأت بیرون آمدن نداریم و تمایل داریم در خانه هایمان بمانیم (نبود زیست شبانه در شهر، عدم تمایل به ماجراجویی در شهر). به عقیده یکی از مصاحبه شونده‌گان، پارکینگ و انباری و آسانسور داشتن مهم است، نه شرایط اجتماعی و امنیت ساختمان و سلام و علیک با همسایه (امکانات مهمتر از ارتباطات).

خدمات شهری بین شرکت عمران و دیگر ادارات مثل شهرداری و فرمانداری و ادارات آب و فاضلاب و برق و... می باشد که ساکنان را دچار سردرگمی کرده و اداره مسئول جهت پیگیری امور را نامشخص می کند و موجب پایین آمدن کیفیت زندگی ساکنان و پاس کاری آن ها بین ادارات می شود و موجب زمان بر بودن رسیدگی به مشکلات و اتلاف زمان ساکنان می شود (ادارات موازی، ساکنان سردرگم، رسیدگی فرسایشی به خواسته ها). یکی از ساکنان فاز ۸ بیان داشت: «این مشکل خاموش بودن برج نوری و دکل های ورودی فاز ۸ تا کی میخواد حل بشه؟ قبلا شرکت برق می گفت مربوط به شرکت عمران هست و شرکت عمران می گفت مربوط به شرکت برق! الان دیگه بهوشون چیه؟ حتما باید تو تاریکی محض اونجا تصادف بشه یا خفت گیری از زن و بچه مردم صورت بگیره تا دوستان لطف کنند روشنش کنند».

۴/۲/۱ مضمون اصلی تعامل سرد

تعاملات اجتماعی ساکنان شهر جدید پردیس در محلات و کوچه ها پایین می باشد. تعداد افراد در خیابان ها و کوچه ها کم است و این باعث کاهش تعاملات بین ساکنان شده است که ممکن است به خاطر شاغل بودن بخشی از ساکنان در تهران در طول روز، عدم تمایل به خروج از خانه کودکان و زنان در غیاب مردان شاغل، خالی بودن برخی واحدهای ساختمانی و پایین بودن تعداد افراد در هر واحد ساختمانی و نبود زیست شبانه و حمل و نقل راحت و در دسترس و عوامل ذکر شده در جدول زیر باشد. نقطه مقابل تعامل سرد، رابطه ناب قرار دارد. «رابطه ناب رابطه ای است که برای نفس رابطه برقرار می شود و از قید هر گونه معیار و ضابطه ای خارج از نفس ارتباط، آزاد است و در آن صمیمیت و رضایت عاطفی به جای عوامل بیرونی و مادی می نشیند» (جلایی پور و گرامیان نیک، ۱۳۹۰). این رابطه در اوج صمیمیت، شفافیت، صداقت و انسان دوستی است. مشکلات حمل و نقل که در مضمون حمل و نقل عمومی ذکر شد بر کاهش تعاملات اجتماعی ساکنان تأثیر مهمی گذاشته است (نبود

می آورد و برای عده ای از ساکنان می تواند سبب ناراحتی یا زحمت شود. تعداد نانوائی ها و تنوع آن ها در فازهای مختلف پردیس کم است (دسترسی پایین به نانوائی). بنظر مصاحبه شونده در فاز ۸ قطعی برق در پیک مصرف داریم (قطعی برق). پردیس امکانات خوبی ندارد (نبود امکانات مطلوب در پردیس). فازهای مسکن مهری مثل ۸ و ۱۱ دسترسی پایینی به خدمات شهری دارند (دسترسی پایین فازهای غیرمرکزی به خدمات شهری). مدارس غیرانتفاعی خوبی در فازهای مرکزی پردیس وجود دارد ولی فازهای اطراف، مدارس کمتری بخصوص دوره دوم متوسطه دارد (تمرکز دبیرستان و خدمات آموزشی در مرکز شهر). دسترسی پایین به خدمات درمانی و درمانگاه در فازهای غیرمرکزی از دیگر مشکلات ساکنان است (دسترسی پایین به خدمات درمانی).

یکی از مصاحبه شونده ها بیان داشت: «اینجا شبیه پادگانه، فقط برای خواب مناسبه و امکاناتی نداره» و دیگری بیان کرد: «اینجا تا حادثه ای رخ ندهد و تو بوق و کرنا نشود همه مسئولان خودشان را به خواب می زنند و وقتی مسئولان بازدید دارند، همه ارگان ها از نگهبان تا مدیرعامل با لباس گچی مشغول خدمت رسانی می شوند». ساکنان محله افلاک فاز ۹ جدید در فضای مجازی مطالبه گری کرده و از محرومیت از دسترسی به خدمات شهری گلایه کرده اند: «این منطقه با بیش از ۱۵ بلوک و اسکان ۸۰ درصد ساکنین از کوچکترین خدمات رفاهی محروم می باشد و از مسئولین محترم خواهشمندیم به قول های خود مبنی بر ایجاد میدان میوه و تره بار، ایجاد فضای سبز و پارک سلامتی، احداث دو کانکس نانوائی و سوپرمارکت و قول اتصال انهار و جداول و ترمیم تکمیل پیاده روهای ناتمام با نمایی بسیار ناخوشایند اقدام کنند».

۴/۴ مضمون اصلی نابرابری

نابرابری در هر جامعه ای وجود دارد و باید مورد توجه قرار گیرد تا آثار آن شناخته شده و در جهت رفع آن ها تلاش شود. یافته های پژوهش نشان می دهد که

شاغل بودن اکثر ساکنان پردیس در شهر تهران موجب شده است تا پردیس شب ها با انبوهی از آدم های خسته و کوفته پُر شود که شب از تهران می رسند و حال ندارند و این موضوع، تمایل به مطالبه گری از پردیس را کم می کند و تعاملات اجتماعی را کاهش می دهد (شاغلان خسته و کوفته و حال ندار سهم پردیس، نبود زیست شبانه به دلیل خستگی شاغلان در تهران، تقسیم حق به شهر با مادرشهر، تعامل سرد بخاطر خستگی شاغلان از کار و رفت و آمد دشوار به تهران). اکثر ساکنان، صبح شهر را خالی می کنند و شب بر می گردند (مهاجرت روزانه ساکنان). تعداد واحدهای ساختمانی پردیس زیاد است اما تراکم افراد در آن ها کم است که باعث کاهش تعاملات اجتماعی شده و زمینه بروز جرم را زیاد می کند (تراکم پایین ساکنان در واحدهای مجتمع ها). مصاحبه شونده می گوید ۲۰ واحد هستیم و هر کسی ساز خود را می زند (عدم سازش به دلیل تعداد واحد بالا در ساختمان).

۴/۳ مضمون اصلی دسترسی پایین به خدمات شهری

توزیع عادلانه خدمات شهری و دسترسی منصفانه و مناسب همه شهروندان به این خدمات از اهداف اساسی برنامه ریزی و توسعه پایدار شهری است. آنچه که متأسفانه بدلیل ویژگی ها و روند توسعه اجتماعی- اقتصادی و نیز الگوی شهرنشینی و توسعه شهری و منطقه ای کشور در دهه های اخیر محقق نشده است (قدیری و همکاران، ۱۳۹۸). لازمه اصلی و اولیه سکونت در هر مکانی، دسترسی به خدمات اولیه شهری مثل مسکن مناسب، آب و برق می باشد. گلایه ها و نارضایتی ها از خدمات شهری که ساکنان در مصاحبه ها به آن اشاره کردند در ادامه آورده شده است. مسیر زیاد واحدهای آپارتمانی تا مغازه ها (دسترسی پایین محله). فاصله های مغازه های کوچک تا واحدها زیاد است و موجب می شود افراد خریدهای خود را در دفعات کمتری و بطور عمده انجام دهند. نبود سوپرمارکت های کوچک در کوچه ها، دسترسی افراد ساکن در واحدها را پایین

نابرابری در ابعاد زیر مورد توجه ساکنان شهر جدید پردیس است.

تبعیض و نابرابری بین فازها از جهت این که برخی فازها مسکن مهری هستند وجود دارد و میزان دارایی و توان مالی، تعیین کننده نوع فاز محل سکونت است و فاز ۱۱ و مهرآباد برای سکونت کسانی مناسب است که پول کمتری دارند و کسانی که وضعیت مالی ضعیف تری دارند به فازهای غیرمرکزی پردیس غیر از فازهای ۱ تا ۴ منتقل می شوند که دارای امکانات و دسترسی کمتری هستند (جداسازی مکانی دارا و ندار، دوگانه مسکن مهر/غیرمسکن مهری، دسترسی متفاوت از طریق نوع فاز). فقرا و کارگران و طبقات پایین شهری و ندارها اکثراً محل سکونتشان مسکن مهر است زیرا ارزان تر بودند و مسکن مهرها در برخی فازها بیشتر هستند و این فازها بیشتر محل سکونت طبقات پایین جامعه شده است مثل فازهای ۵ و ۸ و ۹ و ۱۱ که از خدمات شهری هم محروم تر هستند (دسترسی متفاوت از طریق نوع ساختمان، هدایت فقرا به حاشیه، تأثیردارایی بر میزان دسترسی). یکی از مصاحبه شوندگان، که راننده تاکسی می باشد، شهر پردیس را فازهای ۱ تا ۴ می داند و عقیده دارد بقیه مناطق، حاشیه نشین هستند (تراکم امکانات و خدمات شهری در فازهای مرکزی، بر ساخت مرکز شهر به عنوان کل شهر). در مهرآباد و فاز ۸ و فازهای غیرمرکزی نیاز به وسیله نقلیه بیشتر است و امکانات حمل و نقل عمومی در آنجا بسیار کم است (نابرابری در دسترسی به حمل و نقل، نابرابری در ارتباطات شهری). سرعت اینترنت در واحدهای ساختمانی پردیس پایین است و هر چه به مرکز شهر نزدیک تر شویم سرعت آن بهتر می شود (نابرابری در دسترسی به اینترنت، اولویت مرکز بر پیرامون).

فاز ۲ مرفه ترین فاز هست و ساختمان های بزرگی مثل «رژلند» و ویلاهای زیبا و گران قیمت با متراژ بالاتر در آن قرار دارند ولی فاز ۱ پرجمعیت تر بوده و قدیمی تر است و در فاز ۱ و ۲ امکانات خیلی

بیشتر و باکیفیت تری داریم (نابرابری در دسترسی به امکانات بین فازها) و فاز ۴ ساکنین صنفی دولتی بیشتری دارد و قدرت نهادهای و گروه ها در تعیین حقوق شهروندی و تعیین جایگاه امکانات شهری تأثیرگذار است و نهادهای حکومتی و سرمایه داران فضاهای مطلوب پردیس را در فازهای مرکزی قرق کرده اند و فروشگاه ها و پاساژهای بزرگ نیز در این فازها می باشد و ندارها را به مسکن مهری های فازهای با امکانات کمتر سوق می دهند (تجمع انباشت سرمایه و فراغت در فازهای مرکزی، کارکرد متفاوت فازهای پردیس، قدرت ساکنان صنفی و سرمایه داران در تعیین موقعیت مکانی امکانات شهری، فضاهای مطلوب در اختیار داراها و محل دیوی نخاله در قسمت مسکن مهری فاز ۸). نابرابری بین فازهای پردیس زیاد است و این نابرابری بین زون های یک فاز نیز وجود دارد (نابرابری بین فازها، نابرابری بین زون های یک فاز). تبعیض و نابرابری بین فازها از جهت تفاوت تعداد واحدهای مجتمع ها در فازهای مختلف و نوع ساختمان وجود دارد (تفاوت تعداد طبقات فازها، تنوع ساختمان در فازها). مدیریت مجتمع ها نسبت به آپارتمان ها کنترل بیشتری به ساختمان ها با دوربین و نگهبان و... دارند و موجب می شود آپارتمان ها امنیت کمتری داشته باشند (تفاوت مدیریت مجتمع ها با آپارتمان ها، تفاوت احساس امنیت ساختمان ها، تفاوت در کنترل محل سکونت، نابرابری در مدیریت مطلوب بلوک ها). از نظر مدیریت بلوک ها، لابی های تکمیل و محوطه های مناسب، بین فازها تفاوت وجود دارد و جذابیت خرید خانه به آن ها بستگی دارد (تفاوت در لابی های تکمیل و محوطه های مناسب بین فازها). نمای بیرونی ساختمان های فازهای مرکزی دارای چراغ های نورانی رنگی بوده و روشنایی آن ها بسیار بیشتر از فازهای ۵ و ۸ و ۹ و ۱۱ می باشد ولی فازهای ضعیف تر تاریک تر هستند (روشنایی نابرابر ساختمان ها و محلات، نابرابری در احساس امنیت شبانه).

نابرابری موضوع مهمی است چون بالاخره وجودش زندگی مردم را متأثر می کند. موقعیت های اجتماعی که افراد اشغال می کنند به تعیین این که آن ها کی هستند، چه فکر می کنند، چکار می کنند، کجا می روند و چه اتفاقی برای آن ها روی می دهد کمک می کند (شکوری، ۱۳۹۶). با توجه به نظر مصاحبه شوندگان، در پردیس، جلسات رسیدگی به مشکلات مردم توسط ادارات با اطلاع رسانی بسیارضعیف صورت می گیرد ولی گزارش نشست های برگزار شده با تبلیغات بالا منتشر می شود که موجب عدم دسترسی همگان به امکان اعتراض می شود و به نوعی نابرابری در دسترسی به امکان به امکان اعتراض است (نابرابری در دسترسی به امکان اعتراض). «شهرها به جوامع دروازه ای و فضاهای عمومی خصوصی شده تبدیل شده اند، جایی که مناطق ثروتمند و فقیر به طور فزاینده ای با موانع نامرئی از هم جدا می شوند و دسترسی فقرا به امکانات و زیرساخت هایی که شهرها زمانی برای همه داشتند، بیش از پیش محدود شده است» (Mayer, 2009).

۴/۵ مضمون اصلی وابستگی شهری به مادرشهر

مادرشهر تهران به شهرهای جدید اطرافش هویت داده است و این شهرها عموماً برای رفع نیاز مسکن ساکنان مازاد تهران ساخته شده اند که به دلیل تمرکز بیش از حد امکانات کشور در پایتخت، در این سال ها مردم از سراسر کشور تمایل به مهاجرت به تهران پیدا کرده اند. اما حال این شاخه تبدیل به تنه بزرگی شده است و پردیس تبدیل به شهری جداگانه شده است که باید حق ساکنان آن مستقل از تهران در نظر گرفته شود، منتهی در عمل به دلیل وساطت نقش شغل و نبود شغل کافی و مناسب و فراهم نبودن امکانات شهری باکیفیت و ضعف در حمل و نقل عمومی، این وابستگی ادامه پیدا کرده است.

به نظر یکی از مصاحبه شوندگان، اگر مجبور باشی و توانایی سکونت در تهران را نداشته باشی، پردیس برای زندگی مناسب است (پردیس انتخاب

اجباری برای حل مسأله مسکن). شهر تهران قشر متوسط را پس زده و کارکنان بازنشسته به دلیل صرفه اقتصادی در پرداخت اجاره و عدم نیاز به رفت و آمد کاری پردیس را انتخاب نمودند (پردیس مکانی جذاب برای بازنشستگان، پردیس مسکنی ارزان تر از تهران، سکونت طبقات اجتماعی پایین در پردیس، پس زدن ساکنان آسیب پذیر به بیرون شهر). مادرشهر تهران به فرزندان جدیدش ارزش می دهد و پردیس چون به مادر نزدیک تر است از پرندهتر است و قیمت ملک بالاتری دارد (نزدیکی به مادرشهر، تعیین قیمت املاک شهرهای جدید بر اساس نزدیکی به مادرشهر). زیست روزانه انبوهی از ساکنان پردیس که در تهران شاغل هستند سبب شده آنان حق به شهر خود را از تهران طلب کنند و در طول روز اعتراض کمتری به نبود مشارکت و عدم اختصاص دهی شهر به خود انجام دهند (کمبود فرصت اشتغال در پردیس، زیست روزانه شاغلان خارج از پردیس، سایه تهران بر سر شهر جدید پردیس، خالی شدن شهر در طول روز، عدم اعتراض به ضعف خدمات شهری در پردیس بخاطر عدم حضور کامل در شهر، تقسیم حق به شهر با مادرشهر، حق به شهر مادر یا شهر جدید). بعقیده یکی از مصاحبه شوندگان، مشکل اینجا حاشیه نشینی در اطراف تهران می باشد که موجب نبود فرهنگ شهرنشینی و قواعد آپارتمان نشینی در پردیس شده است (حاشیه نشینی و نبود فرهنگ شهرنشینی و آپارتمان نشینی). یکی از مصاحبه شونده ها می گوید که پرده و پارچه را از مولوی تهران خرید می کنم (خریده های مهم از تهران).

نگرش اولیه به سکونت در شهرهای جدید، لنگ و لگد زدن کلانشهرها به ساکنان با وضعیت مالی آسیب پذیر و پس زدن از مرکز شهر به پایین شهر و از پایین شهر به حاشیه شهر و از حاشیه شهر به شهر جدید بوده است ولی حال شهرهای جدیدی مثل پردیس و پرنده و صدرا هویت مستقلی پیدا کرده اند که باید دسترسی مناسب به حقوق شهری برای آنها فراهم شود.

۴،۶ مضمون اصلی تراکم مجتمع ها و خانه های خالی

تراکم بیش از حد واحدهای ساختمانی در مجتمع های مسکونی شهرهای جدیدی که ساخته شده یکی از مشکلات مهم این شهرها می باشد که این موضوع بر حق به شهر ساکنان شهر پردیس نیز تأثیر گذاشته است و با توجه به آماده نبودن خیلی از واحدها و خالی ماندن آنها در این سال ها و تکمیل تدریجی، مشکلاتی برای ساکنان ایجاد کرده است. خیلی از واحدهای خالی، به دلیل خرید برای سرمایه گذاری و نه برای سکونت می باشد که در گفته های شهردار پردیس و دیگر مسئولان تکرار شده است و در تبلیغات این واحدها، کلماتی مثل «کلیدنخورده» را می بینیم که انگار این واحدها اصلا برای مصرف ساخته نشده اند و بیشتر برای مبادله و کسب سود توسط افراد ذی نفوذ می باشند که گاهی برخی از آنها مالک بیش از ۲۰۰ واحد مسکونی در پردیس می باشند. تعداد واحدهای ساختمانی پردیس زیاد است اما تراکم افراد در آن ها کم است که باعث کاهش تعاملات اجتماعی شده و زمینه بروز جرم را زیاد می کند (تراکم کم ساکنان در واحدهای مجتمع ها، احتمال بروز جرایم در مناطق کم تراکم، تراکم واحدها در بلوک ها). تراکم بیش از حد واحدهای ساختمانی در پردیس، شناسایی ساکنین از مجرمین را دشوار کرده است (ناشناس ماندن بخاطر تراکم واحدهای ساختمانی). یکی از مصاحبه شونده ها می گوید که، متأسفانه اکثر افرادی که در پردیس خانه خرید کرده اند از قبل خانه داشتند و برای سرمایه گذاری پردیس را انتخاب کرده اند و قرار نبود چنین اتفاقی بیافتد (ارزش مصرفی منازل تحت سلطه ارزش مبادله، عدم رفع نیاز واقعی مستأجران و افتادن خانه ها در دست دلالان و سرمایه گذاران). به گفته مصاحبه شوندهگان، پردیس برای خرید خانه بهتر از پرنده است زیرا خرید و فروش ها و میزان افزایش سود بیشتر است و قرار است در آینده خدمات شهری بیشتری به پردیس بدهند و پرنده به درد نخور است و اگر خانه ای بخری فروش آن

سخت است (میزان سود ملاک ارزش شهرها، خرید مسکن در پردیس برای سرمایه گذاری). بخشی از نابهنجاری ها در پردیس بخاطر تکمیل نبودن پروژه های ساختمانی می باشد که موجب شده شهر ثبات کافی نداشته باشد (تکمیل نبودن برخی بلوک های ساختمانی، شناسایی سخت همسایه ها بخاطر خانه های خالی و رفت و آمد کارگران ساختمانی). تحویل نصف و نیمه شهر و واحدهای ساختمانی توسط شرکت عمران در این سال ها موجب خطراتی شده بود و بسیاری از واحدهای مجتمع ها خالی بودند (آسیب طولانی شدن ساخت و ساز برای ساکنان، وجود واحدهای نیمه ساخت در مجتمع ها و بلوک ها، خانه های خالی بخاطر عدم تحویل بموقع شرکت عمران). پردیس به عنوان محلی برای تفریح آخر هفته برای تهرانی ها جذاب است و بخشی از خانه های خالی با مترائ بالا در طول هفته خالی است (خانه های خالی، ساکنان پاره وقت /آخرفته، پردیس مکانی برای دوری از آلودگی تهران).

ساختار فیزیکی نامناسب پردیس را می توان در ساختمان های ۱۴ طبقه به هم چسبیده فاز ۱۱ به وضوح مشاهده کرد که موجب دسترسی بسیار پایین ساکنان به فضای سبز و خدمات شهری شده است که در مصاحبه با فعالان بلوک ها، اشاره کردند شرکت عمران، زمین ها و فضاهای بی دفاع شهری را تجاری کرده و یا از آن ها برای کسب سود بیشتر استفاده می نماید.

۴،۷ مضمون اصلی مهاجرت روزانه شاغلان

شغل یکی از تعیین کننده های مهم حق به شهر در پردیس می باشد که در تعاملات اجتماعی ساکنان پردیس و وابستگی شهری به تهران تأثیر زیادی دارد و دلیل اصلی مهاجرت روزانه شمار قابل توجهی از ساکنان می باشد. در پردیس شغل هایی متناسب با شرایط ساکنان به تعداد کافی وجود ندارد و اکثرا در تهران مشغول کارند (کمبود موقعیت شغلی در شهر). نبود شغل در پردیس موجب مجبور بودن

در تهران، نیاز شدید به داشتن خودروی شخصی) و شاید بتوان تعداد قابل توجه کارکنان بازنشسته در پردیس را به مشکلات اشتغال ساکنان ارتباط داد (پردیس مکانی جذاب برای بازنشستگان).

نکته مهمی که در زمینه شغل وجود دارد این است که زیست روزانه انبوهی از ساکنان پردیس که در تهران شاغل هستند سبب شده آنان کمتر در فضاهای شهری پردیس حضور یابند و حق به شهر خود را از تهران طلب کنند و در طول روز اعتراض کمتری به نبود مشارکت و عدم اختصاص دهی شهر به خود انجام دهند که مطالبات حق به شهر ساکنان را تحت تأثیر قرار داده است (زیست روزانه شاغلان خارج از پردیس، عدم اعتراض به ضعف خدمات شهری در پردیس بخاطر عدم حضور کامل در شهر).

در جدول زیر مضمون فراگیر حق به شهر و مضمون های اصلی و مضمون های فرعی آن ها آورده شده است.

جدول شماره (۲): جدول مضمون فراگیر حق به شهر در شهر جدید پردیس

مضامین اصلی	مضامین فرعی
حمل و نقل عمومی دشوار	رفت و آمد دشوار درون شهری، رفت و آمد دشوار به تهران، حمل و نقل دشوار فازهای محروم تر، نابرابری در ارتباطات شهری، نیاز شدید به وسیله نقلیه شخصی، تحمیل هزینه دربیست خودرو از اسنپ یا آژانس، هزینه بالای تحرک خانواده در شهر، تحرک پایین تر ساکنان کم درآمد، دشواری رفت و آمد شاغلان خارج از شهر، محدودیت زمان رفت و برگشت اتوبوس ها، مدیریت های دور از دسترس در زمینه حمل و نقل، ضعف مدیریت حمل و نقل شهری، نبود زمان بندی دقیق حرکت اتوبوس ها، حرکت نکردن اتوبوس ها تا تکمیل مسافر، ائتلاف وقت ساکنان بخاطر حمل و نقل، تحرک پایین در شهر، دشواری رفت و آمد در روزهای تعطیل، تعداد کم تاکسی درون شهری، تعداد کم تاکسی درون شهری
عملکرد ضعیف شرکت عمران شهر جدید پردیس	تحويل ديرتر از موعد واحدهای ساختمانی، ضعف مدیریت شهری، آسیب طولانی شدن ساخت و ساز برای ساکنان، تکمیل نبودن ساختمان ها در موعد مقرر، عملیات عمرانی مدام در شهر و شناسایی سخت همسایه ها بخاطر خانه های خالی و رفت و آمد کارگران ساختمانی، آغاز نارضایتی با تحويل واحدهای ساختمانی با حداقل امکانات، مسأله سکونت در ایران، آغاز نارضایتی با تحويل واحدهای ساختمانی با مصالح ضعیف، ضعف دولت بر نظارت به شرکت عمران، ضعف شرکت عمران در نظارت بر پیمانکاران، تحمیل هزینه اضافی به ساکنان، مدیریت های دور از دسترس، تبعیض بین ساکنان از سوی کارکنان شرکت عمران، رانت در تحويل واحدها، عدم پاسخگویی شرکت عمران، خدمات دهی نابرابر شرکت عمران، جذابیت برخی مناطق، تبعیض ساختاری در ساختار فیزیکی شهر، ایدئولوژیک بودن مدیریت شهری، تفکرات مذهبی- حکومتی در ساخت شهر، حضور طبقات کم درآمد تهران در پردیس، طرح های دولتی اسکان آقساطی و مناسب دولت، ادارات موازی، ساکنان سردرگم، رسیدگی فرسایشی به خواسته ها
تعامل سرد	آرامش دور بودن از دیگران، ترس از دخالت دیگران در زندگی شخصی، بی حوصلگی ساکنان، تأثیر مشکلات اقتصادی کشور، ترس از قربانی شدن، ترس از دیگری، تفکر مهاجران بزهکار، سرقت از منازل بخاطر تعامل سرد، نبود نظارت همسایه ها، احساس ناامنی از حضور مجردها در ساختمان، ترس از تعامل، نبود زیست شبانه در شهر، عدم تمایل به ماجراجویی در شهر، امکانات مهمتر از ارتباطات، شاغلان خسته و کوفته و حال ندار سهم پردیس، نبود زیست شبانه به دلیل خستگی شاغلان در تهران، تقسیم حق به شهر با مادرشهر، تعامل سرد

بخاطر خستگی شاغلان از کار و رفت و آمد دشوار به تهران، مهاجرت روزانه ساکنان، تراکم پایین ساکنان در واحدهای مجتمع ها، عدم سازش به دلیل تعداد واحد بالا در ساختمان.	
دسترسی پایین محله، دسترسی پایین به نانویی، قطعی برق، نبود امکانات مطلوب در پردیس، دسترسی پایین فازهای غیرمرکزی به خدمات شهری، تمرکز دبیرستان و خدمات آموزشی در مرکز شهر، دسترسی پایین به خدمات درمانی	دسترسی پایین به خدمات شهری
جداسازی مکانی دارا و ندار، دوگانه مسکن مهر/غیرمسکن مهری، دسترسی متفاوت از طریق نوع فاز، دسترسی متفاوت از طریق نوع ساختمان، هدایت فقرا به حاشیه، تأثیرداری بر میزان دسترسی، تراکم امکانات و خدمات شهری در فازهای مرکزی، بر ساخت مرکز شهر به عنوان کل شهر، نابرابری در دسترسی به حمل و نقل، نابرابری در ارتباطات شهری، نابرابری در دسترسی به اینترنت، اولویت مرکز بر پیرامون، نابرابری در دسترسی به امکانات بین فازها، تجمع انباشت سرمایه و فراغت در فازهای مرکزی، کارکرد متفاوت فازهای پردیس، قدرت ساکنان صنفی و سرمایه داران در تعیین موقعیت مکانی امکانات شهری، فضاهای مطلوب در اختیار داراها و محل دپوی نخاله در قسمت مسکن مهری فاز ۸، نابرابری بین فازها، نابرابری بین زوون های یک فاز، تفاوت تعداد طبقات فازها، تنوع ساختمان در فازها، تفاوت مدیریت مجتمع ها با آپارتمان ها، تفاوت احساس امنیت ساختمان ها، تفاوت در کنترل محل سکونت، نابرابری در مدیریت مطلوب بلوک ها، تفاوت در لابی های تکمیل و محوطه های مناسب بین فازها، روشنایی نابرابر ساختمان ها و محلات، نابرابری در احساس امنیت شبانه، نابرابری در دسترسی به امکان اعتراض	نابرابری
پردیس انتخاب اجباری برای حل مسأله مسکن، پردیس مکانی جذاب برای بازنشستگان، پردیس مسکنی ارزان تر از تهران، سکونت طبقات اجتماعی پایین در پردیس، پس زدن ساکنان آسیب پذیر به بیرون شهر، نزدیکی به مادرشهر، تعیین قیمت املاک شهرهای جدید بر اساس نزدیکی به مادرشهر، کمبود فرصت اشتغال در پردیس، زیست روزانه شاغلان خارج از پردیس، سایه تهران بر سر شهر جدید پردیس، خالی شدن شهر در طول روز، عدم اعتراض به ضعف خدمات شهری در پردیس بخاطر عدم حضور کامل در شهر، تقسیم حق به شهر با مادرشهر، حق به شهر مادر یا شهر جدید، حاشیه نشینی و نبود فرهنگ شهرنشینی و آپارتمان نشینی، خریدهای مهم از تهران	وابستگی شهری به مادرشهر
تراکم کم ساکنان در واحدهای مجتمع ها، احتمال بروز جرایم در مناطق کم تراکم، تراکم واحدها در بلوک ها، ناشناس ماندن بخاطر تراکم واحدهای ساختمانی، ارزش مصرفی منازل تحت سلطه ارزش مبادله، عدم رفع نیاز واقعی مستأجران و افتادن خانه ها در دست دلالان و سرمایه گذاران، میزان سود ملاک ارزش شهرها، خرید مسکن در پردیس برای سرمایه گذاری، تکمیل نبودن برخی بلوک های ساختمانی، شناسایی سخت همسایه ها بخاطر خانه های خالی و رفت و آمد کارگران ساختمانی، آسیب طولانی شدن ساخت و ساز برای ساکنان، وجود واحدهای نیمه ساخت در مجتمع ها و بلوک ها، خانه های خالی بخاطر عدم تحویل بموقع شرکت عمران، خانه های خالی، ساکنان پاره وقت /آخرفته، پردیس مکانی برای دوری از آلودگی تهران	تراکم مجتمع ها و خانه های خالی
کمبود موقعیت شغلی در شهر، کمبود فرصت اشتغال، مهاجرت روزانه به تهران، تقسیم حق به شهر شاغلان، حق به شهر مادر یا جدید، شاغلان خسته و کوفته سهم پردیس، نبود زیست شبانه به دلیل خستگی شاغلان در تهران، تعامل سرد بخاطر خستگی شاغلان از کار و رفت و آمد دشوار به تهران، دشواری رفت و آمد شاغلان در تهران، نیاز شدید به داشتن خودروی شخصی، پردیس مکانی جذاب برای بازنشستگان	مهاجرت روزانه شاغلان

منبع: نگارندگان

۵ جمع بندی و نتیجه گیری

مردمی را دور از دسترس کرده است. اغلب مصاحبه شوندگان به عملکرد کارکنان شرکت عمران شهر جدید پردیس بدبین بودند و احساس می کردند زد و بند زیادی در این شرکت وجود دارد و از سوی دیگر، موازی کاری ادارات و سردرگم بودن ساکنان درباره مرجع رسیدگی به امور شهری موجب اختلال در مطالبه گری حق به شهر ساکنان شده است. هاروی می پرسد حق چه کسی در شهر تضییع شده است؟ پاسخ پژوهش حاضر این است که حق ساکنان

وضعیت حق به شهر در شهر جدید پردیس دارای ابعاد خاصی هست چرا که نهاد شرکت عمران شهر جدید پردیس افزون بر دیگر نهادها در زمینه تخصیص حق به شهر و جذب مشارکت ساکنان تأثیرگذار است و از طرفی اکثر ساکنان شهرهای جدید، مهاجر بوده و سابقه سکونت در شهر پایین است که تشکیل گروه های مطالبه گری و مشارکت

که باید مدیران شهری در زمینه کاهش هزینه حمل و نقل عمومی و دسترسی راحت آن و اولویت بندی تحرک شهری در دستور کار خود، اقدام فوری انجام دهند. اشتغال و حمل و نقل در پردیس دو تعیین کننده بسیار مهم حق به شهر می باشند که دیگر حقوق ساکنان را تحت تأثیر شدید قرار داده اند. این موارد بر تعاملات اجتماعی، بیشترین تأثیر را داشته و زمینه نظارت همسایه ها را نیز کمتر کرده است و بر میزان سرقت از منازل تأثیر گذاشته است. همان طور که جین جیکوبز^۱ بیان می کند که چشم ها باید به روی خیابان گشوده باشند و از طرفی وجود بلوک های دراز، مستعد ایجاد مانع بر سر راه تعاملات موثر ساکنان هستند و پروژه های ابربلوک همه ناتوانی های بلوک های دراز را دارند حتی اگر با تفریحگاه ها و بازارچه ها حاشیه بندی شده باشند و خیابان ها و کوچه های بین آنها بی معنی اند زیرا به ندرت دلیل جدی برای استفاده مردم از آنها وجود دارد (جیکوبز، ۱۳۸۶). در یافته های پژوهش حاضر نیز به تعاملات پایین بخاطر بلوک های دراز و واحدهای کم تراکم دست یافته شد. پژوهش رفیعیان و الوندی پور (۱۳۹۴) مفهوم حق به شهر را با توجه به مقالات نظری و اسناد کتابخانه ای در چهار مضمون اصلی حاکمیت شهری، شمولیت اجتماعی، دسترسی فضایی و تنوع و سرزندگی طبقه بندی کرده است که تفاوت یافته های پژوهش حاضر در زمینه وابستگی شهری شهرهای جدید به مادرشهر، وابستگی شغلی، تراکم زیاد بلوک ها و تعامل سرد ساکنان بوده است.

به عقیده اندیشمندان اقتصاد سیاسی شهری، تصمیم گیری های کلان شهری توسط سران سرمایه که عمدتاً سران سیاست نیز هستند، صورت می گیرد. لوفور و هاروی و کاستلز هر سه بر اقدام جمعی و بسیج محلات و گروه های محروم از حق به شهر برای بهبود کیفیت های زندگی روزمره در شهر تأکید دارند. کاستلز راه حل را مشارکت عمومی و «بسیج های شهری محور که بر تغییرات اجتماعی

فازهای غیرمرکزی و ساختمان های مسکن مهری بیشتر از باقی گروه ها ضایع شده است. خدمات و امکانات مثل پارک، بیمارستان و بازار بیشتر در فازهای ۱ تا ۴ متمرکز شده و فازهای غیرمرکزی یعنی فازهای ۱۱، ۹، ۵، ۸ با مشکلات عدم دسترسی دست و پنجه نرم می کنند. در پژوهش گروسی و شمس الدینی مطلق (۱۳۹۲) نیز به این نتیجه رسیدند که دسترسی به خدمات شهری بیشترین رابطه را با عدالت توزیعی دارد و بیشترین درصد تغییرات متغیر ادراک عدالت اجتماعی را تبیین می کند. در پردیس به علت شیب بالای خیابان ها، مشکلات فازهای غیرمرکزی تشدید می شود و در فاز ۱۱ بلوک های ساختمانی زیاد در کنار هم بدون فضایی برای استراحت و آرامش ساکنان در سرایشی های تپه های پردیس ساخته شده است که به دلیل نبود خطوط تاکسی رانی، ساکنان مجبورند مسیر دشوار بین واحد مسکونی و سوپرمارکت ها را پیاده طی کنند و یا متحمل هزینه دربست خودرو شوند و این عامل، گروه های آسیب پذیر را خانه نشین می کند و با توجه به وضعیت اقتصادی ساکنان، تعاملات اجتماعی و تحرک شهری پایین آمده است و فازهای غیرمرکزی اکثراً ساختمان های مسکن مهر داشته و ساکنان آن ها وضع مالی ضعیف تری دارند و موجب شده حضور افراد در خیابان های این فازها کم رنگ تر باشد.

زندگی در شهر جدید سختی هایی دارد، با مرور یافته های پژوهش متوجه می شویم ساکنان ائتلاف وقت زیادی برای انجام کارهایشان دارند. این ائتلاف در زمینه های حمل و نقل، زمان بر بودن رسیدگی به کارهای اداری، تحویل مسکن خریدشده از شرکت عمران می باشد و از طرفی افراد متحمل هزینه های اضافی مثل حمل و نقل، تعمیر مجدد واحدهای خرید شده می شوند و این موارد زمینه ساز نارضایتی ساکنان بوده است. اهمیت حمل و نقل و تظاهرات برای دستیابی به تحرک راحت تر شهری در پژوهش تیاگودسا و همکاران (۲۰۱۹) نیز بیان شد

¹ Jane Jacobs

موجب خستگی و اتلاف وقت افراد شده و زمان حضور فرد در اجتماع محلی و خانواده را کاهش داده و موجب خروج جمعیت فعال از شهر شده و موجب شده شهروندان در طول روز اعتراض کمتری به نبود مشارکت و عدم اختصاص دهی شهر به خود انجام دهند که مطالبه گری حق به شهر ساکنان را تحت تأثیر قرار داده است این عوامل به همراه شش مضمون اصلی دیگر که در یافته های پژوهش حاضر به آن اشاره شده است موجب تقسیم حق به شهر ساکنان پردیس با تهران شده است و زمینه بی تفاوتی اجتماعی در پردیس و نوعی گم گشتگی شهری را فراهم ساخته است.

ساختاری تأثیر می‌گذارند و معانی شهری را تغییر می‌دهند»، می‌داند و بیان می‌کند که جنبش‌های اجتماعی شهری، در حالی که قادر به دگرگونی جامعه نیستند، «معانی شهری» را تغییر می‌دهند، یعنی سلسله‌مراتب اجتماعی را که زندگی شهری را ساختار می‌دهند، تضعیف می‌کنند و در عوض، شهری را بر اساس «ارزش مصرفی» و فرهنگ های محلی خودمختار و دموکراسی مشارکتی غیرمتمرکز سازمان‌دهی می‌کنند (Mayer, 2006). کمبود فرصت های شغلی و وابستگی به تهران جهت رفع نیازهای ساکنان، موجب کاهش تعاملات اجتماعی در شهر شده و مطالبه گری حق به شهر توسط ساکنان را کاهش داده است. مهاجرت روزانه ساکنان به تهران

منابع

- Alaedini, P. & Jamshidinasab, M. (2015). Mehr Housing and New Communities' Right to the City: A Case Study of the Parand Project. *Local development*, 13, 241-258 (in Persian).
- Average, C. (2019). Whose Right are Rights to the City: an overview. *International Journal of Politics and Good Governance*, Volume X, No. 10.2 Quarter II.
- Baker, T., (1999). *Doing social research*, Nayebi, H., (2007). Ney publication (in Persian).
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Brenner, N. Marcuse, P. Mayer, M. (2012) *Cities for People, Not for Profit*, Critical Urban Theory and the Right to the City. Abdollahzadeh, M. (2019). Cultural Research Office publication (in Persian).
- Flangan, W.G. (2010). *Urban Sociology, Images and structure*. Fifth Edition. usa.rowman & littlefield publication.
- Flik, U. (2006). *An introduction to qualitative research*, sage publication. Jalili, H., (1387) Ney publication (in Persian).
- Garoosi, S. & Shamsodini, M. (2013). Perception of social justice in terms of citizens' access to services urban (case study: Kerman city). *Urban sociological studies*, 9:41-46 (in Persian).
- Ghadiri, M. & Hekmatnia, H. & Rajabi, Z (2019). Spatial balance analysis of access to urban services, Case study: Eqlid city. *Scientific Quarterly Journal of Social Development Welfare Planning*, 40:115-145 (in Persian).
- Goodarzi, M. & Nemti, M. & Firoozi, M. & Saeedi, O (2018). Investigation and analysis of economic obstacles to the development of public transport in Shahrahawaz metropolis. *Research approaches in social sciences*, 14, 65-78 (in Persian).
- Gottdiener, M. & Hutchison, R. (2010). *The new urban sociology*. Westview Press, ; 4th edition.
- Harvey, H. (2020). *The Anti-Capitalist Chronicles*. Pluto Press, London.
- Harvey, D. (2012). *Rebel Cities: from the right to the city to the urban revolution*. london, Verso publication.
- Harvey, D. (1993). *Social Justice and City*. Basil Blackwell. Oxford. UK.
- Lefebvre, Henri (2003). *The Urban Revolution*. London: University Of Minnesota Press.
- Mayer, M. (2006). Manuel Castells' *The City and the Grassroots*. *International Journal of Urban and Regional Research*. Volume 30.1:202-206.
- Mayer, M. (2009). The "Right to the City" in the context of shifting mottos of

- urban social movements. *City*, 13(2-3), 362-374.
- Merrifield, A. (2011). The right to the city and beyond. *City*, 15(3-4), 473-481.
- Middleton, J. (2016). The socialities of everyday urban walking and the "right to the city." *Urban Studies*, 55(2), 296-315.
- Purcell, M. (2002). Excavating Lefebvre: The right to the city and its urban politics of the inhabitant. *GeoJournal*, 58(2/3), 99-108.
- Rafiyan, M., & Alvandipour, F. (2015). Conceptualization of the idea of the right to the city, In search of a conceptual model, *Iran Sociological Journal*, 2, 25-47. (in Persian).
- Rahbari, L. (2014). Gender and the right to the city. Sociology doctoral thesis, Mazandaran University, Faculty of Humanities and Social Sciences (in Persian).
- Saldana, J. (2015) The coding manual for qualitative researchers. sage publication. Givian. A. (2016). Elmi va farhangi publication (in Persian).
- Sá, T. H. de, Edwards, P., Pereira, R. H. M., & Monteiro, C. A. (2019). Right to the city and human mobility transition: The case of São Paulo. *Cities*, 87, 60-67.
- Shahabadi, z. & Gholami, M. (2019). Examining the relationship between the sense of right to the city and legalism. *Urban sociological studies*, 32, 33-56 (in Persian).
- Shokoohi, M. & Farokhloo, M. & Khazaeinejad, F. (2011). Effective factors in the populability of new satellite cities (case study: Andisheh New City). *Researches of human geography*, 79, 75-86 (in Persian).
- Yasouri, M. & Hataminejad, H, & Asadzadeh, H. (2015). Analysis of the Causes and Circumstances of Tehran Centralization in the Past Three Decades. *Research and urban planning*, 47, 315-336 (in Persian).